

สถานภาพองค์ความรู้เรื่อง จั๋ว

ร.ศ. ปราณีย์ วงษ์เทศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ

ประจำปีงบประมาณ 2536

บทคัดย่อ

รายงานวิจัยเรื่อง สถานภาพองค์ความรู้เรื่อง จั้วง ฉบับนี้ นอกจากมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษา ทำความเข้าใจองค์ความรู้เรื่อง จั้วงทั้งของนักวิชาการไทยและนักวิชาการจั้วง เพื่อทำความเข้าใจถึงสังคมวัฒนธรรมของชาวจั้วง กลุ่มชนชาติไทยที่มีประชากรอยู่ถึง 13 ล้านคนในเขตมณฑลกวางสี ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน แล้ว ยังเน้นศึกษาความสำคัญของพิธีกรรม เกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ คือ พิธีขอฝน และบทบาทของกลองมโหรีที่มีความสำคัญอย่างสืบเนื่องต่อสังคมชาวจั้วงตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ไม่น้อยกว่า 2500 ปีมาแล้ว จนถึงปัจจุบันอีกด้วย เนื่องจากการศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมดังกล่าว สามารถแสดงให้เห็นถึงลักษณะร่วมและรากเหง้าของวัฒนธรรมในอุษาคเนย์ ก่อนการรับวัฒนธรรมจากภายนอกได้อย่างแจ่มชัดที่สุด

คณะผู้วิจัยได้เดินทางออกเก็บข้อมูลภาคสนาม เพื่อร่วมพิธีบูชาบในเขตอำเภอเทียนเอ้อ มณฑลกวางสี ในระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 6 มีนาคม 2537 ผลการศึกษาพบว่า ทั้งจากนิทานปรัมปราคติ (Myths) ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกำเนิดของชาวจั้วง เช่น เรื่อง ปู้โลโถ แม่ลูกก๊ีบ ความเชื่อและนิทานเกี่ยวกับบในฐานะเทพแห่งฝนและความอุดมสมบูรณ์ บทบาทอันสำคัญของกลองมโหรีทีกในฐานะเทพผู้ให้ความคุ้มครองและเทพแห่งความอุดมสมบูรณ์และพิธีบูชาบตลอดจนการเฉลิมฉลองที่มีการละเล่นเกี่ยวกับการทำมาหากินของชาวจั้วงแล้ว ล้วนสะท้อนให้เห็นลักษณะร่วมกันทางวัฒนธรรมของภูมิภาคนี้ ที่ตั้งอยู่ในเขตลมมรสุม มีความเดือดร้อนและวิกฤตเรื่องความแห้งแล้งที่ต้องอาศัยน้ำในการทำเกษตรกรรมคล้ายคลึงกัน

พิธีขอฝนของจั้วง โดยจุดมุ่งหมายแล้ว มีความคล้ายคลึงกับพิธีขอฝนหรือการแห่บั้งไฟเพื่อบูชาพญาแถนของผู้คนในเขตอีสานของประเทศไทย การละเล่นและการแสดงก็สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์คล้ายกับพิธีแห่งนางแมว การตีกลองเสียงหรือพิธีกรรมผีตาโขนของชาวจังหวัดเลย โดยเฉพาะร่องรอยของบทบาทและสถานภาพที่สำคัญของผู้หญิงจั้วงทั้งในการผลิตและพิธีกรรม ก็คล้ายกับสถานภาพของผู้หญิงในสังคมอุษาคเนย์อื่น ๆ รวมทั้งในเขตหมู่เกาะชวาและสุมาตราก่อนการรับอารยธรรมของจีนและอินเดียอย่างน่าสนใจ

Abstract

This study is an attempt to investigate the state of knowledge of Zhuang by both Thai and Zhuang scholars as an effort to understand the society and culture of the Zhuang, a Thai speaking people in Quangxi, China. The studies emphasize the significance of the fertility rite and the role of bronze drum which have continuously important role to the Zhuang since prehistoric period of at least 2500 years until today.

It is through this studies of belief and ritual that most vividly reveals the common characteristics and the root of Southeast Asian culture before its acceptance of foreign culture

The research group set out for participating the frog worship ceremony which is celebrating annually at Tien Ao District, in Quangxi during 28 Feb. 1994 to 6 Mar. 1994. The studies found that from the creation myths, the story of a drought, the frog legends and the frog worship ceremony accompanied by the beating of bronze drums, all reflect the sharing characteristics of this monsoon region in confronting similar problems and crisis of drought.

The celebration of the communal ritual of the Zhuang is obviously similar to the Rocket festival in I-san that is it aims to insure sufficient rainfall and fertility for the happy survival of the community. Especially the trace of the important role and status of Zhuang women both in producing and in ritual is very much like that of Southeast Asian than the Chinese.

สถานภาพการวิจัยเรื่อง

จ. ว. ง

: พิธีกรรมขอฝน

เพื่อความอุดมสมบูรณ์

โดย-ปรานี วงษ์เทศ

บริเวณที่เป็นภาคใต้ของประเทศไทยสมัยโบราณไม่ใช่ดินแดนจีน เพราะ
เอกสารจีนโบราณหลายฉบับระบุตรงกันว่า เป็นถิ่นฐานของพวก"ป่าเถื่อน"มากมายหลาย
เผ่าพันธุ์ รวมทั้งพวกพูดตระกูลภาษาไทยด้วย

จดหมายเหตุเรื่อง"หมานซู"ของฝิ่นจิว(แต่งเป็นภาษาจีนเมื่อ พ.ศ.1410)มีความ
โดยสรุปว่า ตั้งแต่บริเวณเขตลยูนนานลงมาถึงภูมิภาคอุษาคเนย์ปัจจุบัน ถือเป็นดินแดนเดียว
ถิ่นของพวกหมาน ไม่ใช่ของพวกจีน(หรือฮั่น)

พวกจีน(ฮั่น)ขยายอำนาจลงมาครอบงำ ป่าวขานปราบ แล้วผนวกเอาผู้คนและดินแดน
ไปเป็นของจีนในสมัยหลังๆ

หมาน- เป็นชื่อโบราณที่จีนใช้เรียกมานานกว่า 2,000 ปีแล้ว หมายถึงชนชาติต่างๆ
ทั้งหลายที่ไม่ใช่จีน(หรือฮั่น) และลยูนนานทางทิศใต้ คือตั้งแต่เขตลยูนนานทว่นจนถึงฝั่ง
ทะเลของอุษาคเนย์ โดยไม่ระบุเผ่าพันธุ์ และมีมีความหมายคู่ถูกว่าเป็นพวก"ป่าเถื่อน"

และ-นอกจากจะมีความใกล้ชิดกันทางด้านสภาพและตำแหน่งทางภูมิศาสตร์แล้ว

บรรดาคนกวีชาวต่างแดนต่างๆทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศยิ่งมองเห็นว่า บริเวณ
ภาคใต้ของจังหวัดสมุทรสงครามและดินแดนใกล้เคียง กับบริเวณที่เป็นอชราคเนย์ มีรูปแบบ
ทางวัฒนธรรมเกี่ยวของกันมาช้านานคงแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะยุคโลหะตอน
ปลายที่พบโบราณวัตถุทำด้วยสัมฤทธิ์รูปแบบคล้ายคลึงกัน แสดงให้เห็นว่าการติดต่อไปมาหา
ลากันทางบกและทางทะเล

และเป็นคำว่า"ชนชาติไทย"คือพวกบุคคลตระกูลภาษาไทยที่รู้จักเป็นพวก"ป่าเถื่อน"
พวกหนึ่งอยู่ในภูมิภาคนี้มาแต่โบราณด้วย ฉะนั้น"ประวัติศาสตร์ของชนชาติไทย"จึงไม่ได้
ขอบเขตจำกัดอยู่ใน"กรอบ"ทางประวัติศาสตร์ของประเทศใดประเทศหนึ่งโดยเฉพาะ แต่มี
อาณาบริเวณกว้างขวางแผ่ไพศาลจนเป็นลวณหนึ่งของ"ประวัติศาสตร์ภูมิภาคเอเชียสมัย
โบราณ"

ภูมิภาคเอเชียสมัยโบราณ นับตั้งแต่สมุทรสงครามและดินแดนใกล้เคียงลงมาถึง
ชายทะเล เป็นถิ่นฐานของชนเผ่า"ร้อยเจ้าพวก"หรือ"ร้อยพ่อพันแม่" หมายถึงมีจำนวนมาก
เป็นร้อยๆเผ่าพันธุ์เช่นชนมอญ-เขมร พุคพมา-ทีเบต หรือจีน-ทีเบต พุค
มิง-เยา พุคไทย-ลาว หรือจ้วง-ตง และ ฯลฯ

เอกสารจีนโบราณเมื่อประมาณ 3,000 ปีมาแล้ว เรียกรวมๆพวกนี้ว่า"ไป๋เยะ"
แปลว่า"เยะร้อยเผ่า" หรือ"เยะร้อยเจ้าพวก" หรือ"เยะร้อยพ่อพันแม่"นั่นเอง (คำว่า
"เยะ"นี้อ่านได้หลายอย่าง เช่น เม่ว ยะเยะ เหงอะ เยอะ เทวียค หรืออวค ก็ได)

นักวิชาการจีนส่วนมากอ้างถึงเอกสารจีนโบราณแล้วอธิบายว่า ชนเผ่า "ไป๋เยะ" เป็นบรรพบุรุษของพวกคนไทยทั้งหลาย เฉพาะที่อยู่ในดินแดนจีนภาคใต้ ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่ามี 8 กลุ่มคือ 1.จ้วง 2.ปวย 3.ตัง 4.ไท(ไต) 5.หลี 6.ลย 7.มหลาว และ 8.เหม่าหนาน รวมประชากรมากกว่า 18 ล้านคน

ในจำนวน 8 กลุ่มนี้ จ้วง เป็นพวกพูดตระกูลภาษาไทยที่มีความล้าต่าอย่างยิ่งคือการศึกษาประวัติศาสตร์ชนชาติไทย และเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากที่สุดกลุ่มหนึ่ง

ในทัศนะของจีน (จีนสมัยโบราณ) จ้วงคือกลุ่มชนป่าเถื่อนพวกหนึ่งในบรรดาชนป่าเถื่อนเขตร้อยพวกที่มณฑลยูนนานทางใต้ (ของจีน) มาแต่ดั้งเดิมคือค้าบวพ คือไม่ได้อพยพหลบหนีใครมาจากที่ไหนทางนั้น

ปัจจุบันชนชาติจ้วงมีจำนวนประชากรมากเป็นหล่องรองจากชนชาติอื่น และมีมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งในบรรดาชนชาติส่วนน้อยของจีนทั้งหมดประมาณ 55 ชนชาติ

ชาวจ้วงตั้งถิ่นฐานอยู่หลายมณฑลในเมืองจีน สถิติเมื่อ พ.ศ. 2525 มีทั้งหมดมากกว่า 13 ล้านคน

ในจำนวนนี้มากกว่า 12 ล้านคนอาศัยอยู่ในมณฑลกว่างซี ตั้งบนนริฐบาลจีนจึงกำหนดให้เป็นที่ "เขตปกครองตนเองจ้วง-กว่างซี" (THE GUANGXI-ZHUANG AUTONOMOUS REGION) จำนวนที่เหลือกระจายอยู่ในมณฑลยูนนานมากกว่า 8 แสนคน ในมณฑลกว่างตง

มากกว่า 8 หมื่นคน ในเขตลพบุรี (กบจู) มากกว่า 2 หมื่นคน และมีเขตลพบุรีกับ
เขตลพบุรีบางส่วนเล็กน้อย ทิวทัศน์ของลพบุรีจึงกลายเป็นศูนย์กลางของชนชาติจ้วงไปโดย
ปริยาย

คำว่า "จ้วง" มีความหมายต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปตามฐานะทางสังคมที่พวกตนกำหนด
และเรียก ดังเคยมีความหมายว่า ลีฉว หรือ ป่าเถื่อนตามประวัติ เพี้ยนไปเรียกคนพื้นเมืองดัง
เคยอยู่ทางภาคใต้หรือภาคเหนือสมัยโบราณ ฉะนั้นจึงมีนาเชื่อว่า จะมีความหมายไปใน
ทางดี

แต่ในวิชาการจีนได้รวบรวมความหมายไว้มากมาย (จากหนังสือ-จ้วง: ชน
ชาติไทในอาณาจักรโบราณจีน-จัดพิมพ์โดยศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมไทย คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาคที่ 1 ภาษา (2529) ภาคที่ 2 วัฒนธรรม (2531) ประวัติ กอ
ละวณิชย์ บรรณาธิการ) ดังต่อไปนี้

สมัยราชวงศ์ซ่ง (หรือซ่ง รว พ.ศ. 1443-1822) คำว่า "จ้วง" ใช้เรียกกองทัพม
ทหารเป็นชาวจ้วงว่า "จ้วงจูน" หรือ "จ้วงตั้ง"

สมัยราชวงศ์หยวน (ราว พ.ศ. 1749-1911) คำอักษรที่หมายถึงจ้วง เขียนด้วยอักษร
จีน 2 ตัว ตัวแรกมีความหมายว่า "ชน" หรือ "ปะทะ" ตัวที่สองแทนเสียงว่า "จ้วง"

ต่อมาสมัยราชวงศ์หมิงและชิง จนถึงสมัยก๊กมินตั๋ง (พ.ศ. 2492) มีการเปลี่ยนคำ
อักษรตัวแรกให้มีความหมายว่า "ลีฉว" แลวงการเรียกเพี้ยนตามจ้วง เป็นชนชาติป่าเถื่อน

แม่พวกนี้จะเรียกคนกลุ่มนี้ว่า "จวง" มาตั้งแต่สมัยราชวงศ์ซ่ง แต่คนกลุ่มนี้ไม่ชอบ

เพราะค้างวัวหมายถึงอะไร จึงเรียกตัวเองด้วยชื่อคงเดิมค้างกับคำที่องค์ของตน เช่น

สุโท้ว ผู้โต ผลวง ผนง ผู้โท สิบาน ผลลาว ผตง คนโท ฯลฯ

คำว่า "ผู้" หน้าหน้าชื่อนั้นหมายถึง "คน" น่าเชื่อว่าเป็นปฏิกิริยาโต้กลับที่พวกเขาโดนกดขี่
คนหมิ่นว่าไม่ใช่คน หรือพวกป่าเถื่อน (มีรายละเอียดอยู่ในหนังสือ-ความเป็นมาของคำสยาม

ไทย, ลาว และชอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ-โดย จิตร์ ภูมิศักดิ์ พิมพ์ครั้งแรก
2519)

นับแต่ พ.ศ. 2492 เป็นต้นมามีการปรับภาษาหรือเรื่องชื่อ "จวง" อย่างละเอียดถี่ถ้วน
ทุกแห่งทุกมุม เพื่อกำหนดความหมายให้ชัดเจน

ครั้นถึง พ.ศ. 2508 รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน เปลี่ยนอักษรตัวแรกใหม่
ความหมายว่า "เคบโต แข็งแรง" ส่วนอักษรตัวที่สองใช้แทนเสียงว่า "จวง" เหมือนเดิม
แล้วมมคติให้ชื่อ "จวง" เป็นชื่อกลุ่มชนชาติอย่างเป็นทางการ ชื่อนี้ยากค้อยา เลื่อนหายไป
แต่บางกลุ่มยังยืนยันชื่อเดิมของตนอย่างเป็นทางการ เช่น ผู้โท และแม้บางกลุ่มจะไม่ใ้คย
ยืนยันชื่อเดิมอย่างเป็นทางการ แต่เมื่อมีใครถามว่าเป็นจวงชื่อใหม่? เขาจะตอบทันทีว่า-
ไม่ใช่จวง แต่เป็นผตง หรือชื่อนี้เป็นกลุ่มของคน

แม้ในภาษาจวงจะมีคำว่า "โต" แต่ไม่ได้มีความหมายเหมือนคำว่า "ไทย" ในประเทศ
ไทย และเขาก็มักนิยมเรียกเป็น "ไทย" อย่างไม่ควาชอบคยลุ่มงายา เพราะเขาเป็น "จวง"

หรือมักจะเรียกเป็น "ผู้ใหญ่" หรือ "คนโต" หรือ "คุณท้าว" เท่านั้น

ชาวจ้วงในอดีต "ดี" ในหมู่บ้าน "โม้ม" วัด" (เช่นเดียวกับพวกคนไทยในเวียงคานามที่อพยพลง
พระพทศค่านาเขาไปโม้ม) พูดภาษาตระกูลเดียวกับพวกไทย

แต่เดิมชาวจ้วงไม่มอักษรรำไซ เขียนภาษาของตน แต่มีบางกลุ่มยืมตัวอักษรจีนมาปรับใช้
คือท้าว พ.ศ. 2500 เริ่มใช้อักษรโรมันปนอักษรวิส เชียงแทนเฉียง แล้วใช้ตัวเลขอารบิก
บางตัวแทนเฉียงวรรณยุกต์ ลาสุดเมื่อไม่นานมานี้เปลี่ยนใช้ตัวโรมันแทนเฉียงพยัญชนะ สระ
และวรรณยุกต์

ภาษาพูดของชาวจ้วง เป็นที่สนใจของนักวิชาการด้านภาษาศาสตร์ไม่น้อย และนับว่ามี
งานวิชาการเกี่ยวกับภาษาจ้วงค่อนข้างหลากหลาย มีทั้งผลงานของนักวิชาการตะวันตก เช่น
อเมริกัน วิลเซีย และนักวิชาการตะวันออกเช่นจีน ไทย ฯลฯ (ควายละเอียดคในหนังสือ
"จ้วง:ชนชาติไทในสาธารณรัฐประชาชนจีน" ภาคที่ 1: ภาษา - ปราวณ กุลละวณิชย
บรรณาธิการ พิมพ์เผยแพร่โดยศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2529)

นักวิชาการจีนแบ่งภาษาจ้วงในมณฑลกว๋างสือออกเป็น 2 กลุ่ม คือภาษาจ้วงเหนือกับ
ภาษาจ้วงใต้ ทั้ง 2 กลุ่มมีทั้งลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน และมีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกัน

ภาษาจ้วงเหนือ มีขอบเขตกว้างขวางอยู่ทางเหนือของมณฑลกว๋างสือ มีผู้พูดมากกว่า
กลุ่มภาษาจ้วงใต้ แต่ในกลุ่มภาษาจ้วงเหนือเองยังมีความแตกต่างเรื่องเสียงวรรณยุกต์

ประการ ที่จะเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษาด้านภาพการวิจัยเรื่องจวงในรายงานนี้คือ

1. พิจารณารวมความเชื่อเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ที่เน้นการขอฝนของสังคมชาวเขา

ชาวจวง เป็นกลุ่มชนชาติไทยที่มีวัฒนธรรมเก่าแก่อย่างลึกซึ้งมาแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ประมาณไม่น้อยกว่า 2,500 ปีมาแล้ว ดังปรากฏหลักฐานจากภาพเขียนที่หน้าผาขมุก เขาผาฉายหรืออวาชัน ริมฝั่งแม่น้ำหมิงเจียงและแม่น้ำจ้อเจียง ในเขตอำเภอหนึ่งหมิงมณฑลกว๋างสี ที่แสดงให้เห็นถึงพิธีกรรมเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ เน้นการขอฝน โดยมีพิธีกลองมโหระทึกอย่างมีพิธีการ นอกเหนือจากมีการขุดคนกลองมโหระทึกเป็นจำนวนมากกว่า 600 ใบในเขตกว๋างสี ซึ่งนับว่ามากที่สุดในเอเชีย

ความสำคัญของพิธีกรรมและความเชื่อในยุคก่อนประวัติศาสตร์ ยังมีความลึกซึ้งอยู่ในวัฒนธรรมของชาวจวงปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากบทบาทของกลองมโหระทึก ทั้งในพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการทำมาหากินที่เป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์และอำนาจ เช่นพิธีขอฝนในเทศกาลบูชาคนที่ทำทุกปีในเดือน 2 ยังใช้กลองมโหระทึกในงานนันทนาการอย่างลึกซึ้งจนถึงทุกวันนี้

2. แม้ชาวจวงจะถูกปกครองและได้รับอิทธิพลจากจีนมาเป็นเวลานานแล้วก็ตาม

แต่ชาวจวงก็ยังรักษาวัฒนธรรมประเพณีร่วมกับชนเผ่าอื่นๆทางตอนใต้ของจีนที่แสดงเอกลักษณ์

ลักษณะทางวัฒนธรรมของคนในบริเวณที่มาร่วมกันมากอนับอารยธรรมจากจีนและอินเดีย เช่น ความเชื่อเรื่องผี ความเชื่อเรื่องขวัญ และการให้ความสำคัญต่อบทบาทของผู้หญิง ในพิธีกรรม เกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหารสังคมของชาติ เข้าย้ายยกย่องเพศหญิง ซึ่งไม่พบในสังคมจีนและอินเดียที่ถือทอพอคอสต์คนในภูมิภาคนี้ในภายหลัง

จากประเด็นความสำคัญของพิธีกรรม ความเชื่อที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนสะท้อนให้เห็น ความกลมพันธ์ เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมของจวบทุกกลุ่มคนในภาคอีสานของไทย และกลุ่มชนที่ อยู่ใกล้เคียง เช่นในเขตเวียงคานามยัคสมฤต-เหล็ก ตลอดจนสังคมชนเผ่าที่อยู่ในเขตหุบเขา สยามคราและบอร์เนียวอีกด้วย

ขอมูลที่จะเสนอในรายงานนี้ นอกจากรวบรวมเอกสารที่นักวิชาการชาวไทยและนักวิชาการจีนศึกษาไว้แล้ว ยังได้จากการออกสำรวจภาคสนาม การสัมภาษณ์นักวิชาการชาววัง และเข้าร่วมพิธีบูชาของชาววังทั้งหมดกลางลิ 2 ช่วง คือระหว่างวันที่ 15 ตุลาคม-วันที่ 25 พฤศจิกายน 2534 และระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์-วันที่ 6 มีนาคม 2537 ขอมูลทั้งหมดนี้ได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพรวณ จันทโรนานนท์ แห่งมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นผู้แปลให้ด้วยความอดทน จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

เทศกาลกบ

พิธีกรรมขอฝนเพื่อความอุดมสมบูรณ์

ชาวจวงมีประเพณีวัฒนธรรมหลายอย่างที่ยังคงสืบทอดมาจากชนเผ่าเยวในอดีตรวมทั้ง
ระบบความเชื่อเรื่องเทพแห่งฟ้า(หรือแถน) ความเชื่อเรื่องขวัญที่มีพิธีเรียกขวัญเมื่อยาม
คนเจ็บป่วยหรือมีเคราะห์ มีการทำขวัญนา ทำขวัญควาย มีการใช้กระดูกไก่เลี้ยงหาย อยู่
เรือนยกพื้น กินข้าวเหนียวในพิธีกรรม ลักตั่ว ซอบกินของหมักคอง เช่นปลาต้ม ปลาแดก
ลาบเลือด เคียวหมากและใช้หมากในพิธีลู่ขอแต่งงาน(ดู ปราณี กลละวณิชย 2531:25)

แต่ประเพณีที่สำคัญที่สะท้อนให้เห็นความลุ่มพุ่มของผืนดินแถบภูเขาแคบเขี้ยว รวมทั้งผู้คน
ในภาคอีสานของไทยคือความเชื่อในพิธีชงชาบเพื่อขอฝน ความแพร่หลายของนิทานเรื่อง
ความศักดิ์สิทธิ์ของกบ และการใช้กลองมโหระทึกตีระโคมเพื่อขอฝนในพิธีกรรมอย่างครึก
โครมและยิ่งใหญ่ มีความหมายและมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตในการผลิตของชาวจวงอย่างยิ่ง

ประมาณเดือน 2 ของจีน(ราวเดือนมีนาคม) หลังวันปีใหม่หรือตรุษจีน ชาวจวงจะมี
เทศกาลกบหรือพิธีชงชาบเป็นประจำเกือบทุกปี ปัจจุบันนิยมประกอบพิธีกรรมกันในหมู่บ้าน
จวงเหนือ โดยเฉพาะในเขตตะวันตกเฉียงเหนือของมณฑลกว่างสี ที่อำเภอตงหลาน
อำเภอหนานตาน และอำเภอเทียนเอ้อ ยังคงรักษาประเพณีนี้อยู่ทุกปี ซึ่งแต่ละอำเภอจะมี
รายละเอียดของพิธีกรรมแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น แต่ส่วนใหญ่แล้วจะประกอบพิธีคล้ายคลึง

กน

จากการศึกษาของนักวิชาการจวงท้อเอ๋อคงหลาน เมื่อถึงเทศกาลกบชาวบ้านจะ
ช่วยกันออกหากบกับ เกือบทั้งเดือน ผู้หาได้คนแรกต้องจุดประทัดประกาศว่าเป็นผู้หาได้
ถือว่าเป็นผู้โชคดีตลอดปี เนื่องจากเป็นช่วงฤดูหนาว กบยังจำศีล จึงหายาก มักจับได้
ได้ก่อนอื่น

เมื่อจับได้ ไม่ว่าจะ เป็นตัวผู้หรือตัวเมียก็ได้เพียง 1 ตัว จะเอากบใส่กระบอก
ไม้ไผ่ถือว่าเป็นหีบศพของกบ ซึ่งมีหลายลวดเป็นรูปกบที่กระบอกไม้ไผ่พร้อมทั้งตกแต่งกระดาษ
เงินกระดาษทอง และมีแควไม้ไผ่หามหีบศพมีขนาดประมาณ 1 ฟุต

จากนั้นจะมีพิธีจุดธูป เผากระดาษเงินกระดาษทองให้กบวิญญาณกบ ขณะเดียวกัน
ชาวบ้านจะนำหมากกลองมโหระทึกมากตีประโคมไปดวยตลอดทาง

ก่อนจะนำกบใส่โลง จะมีพ้อหม้อทำพิธีเผากระดาษ ลวด (มนต์?) แล้วจึงเอากบใส่
กระบอกไม้ไผ่ที่ปลายคานหนึ่ง แล้วเอาฝาปิดหรืออุดเอาไว้

จากนั้นกระบวนจะแห่ไปทั่วหมู่บ้าน ทุกบ้านที่ผ่านไปจะต้องหยุดทำพิธีร้องเพลงกบที่
หน้าบ้านนั้น มีเนื้อหาขอให้พหุชนธิดมลลิมบุตร ีลูกหลานอยู่เย็นเป็นสุข ฝ่ายเจ้าของบ้าน
จะจุดประทัดรับ ขบวนแห่กบจะเข้าไปในบ้าน นำกระบอกไม้ไผ่ที่กบอยู่เข้าไปมาอยู่เหนือ
เตาไฟ ปากกรองเพลงสรรเสริญกบ เจ้าของบ้านจะเผาศูแล้วนำของมาเซ่นไหว้กบ เช่น
ข้าว หมู ผัก ขนม เหล้า จะมีคนถือกระบุงใหญ่ตามไปรับของ เช่นกบทุกบ้าน

คอกจากนจะนำเครื่อง เช่น กระดาษเงิน กระดาษทองวางไว้หน้าหลุมศพก่อนเอาหีบศพกับหีบฝังเข้าไปทั้งกระบอกล แล้วเอาหินปิดปากถ้ำ หมอมีทำพิธีสวดแล้วศพระมัด บางครั้งจะมีการเสี่ยงทายอีกโดยการนำไขมาผาคหลังทำพิธีฝังศพแล้ว ถ้าพบว่าไขขาวหน้าอยู่ข้างบนก็เป็นลางไมคึก (การบรรยายครั้งที่ 6 ของโครงการวิจัย "การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมประเพณีไทย-จ้วง" วันที่ 22 ตุลาคม 2536 ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดย นายหล่ง และจากการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์ฉงเหมิน หัวหน้าโครงการวิจัยฝ่ายจ้วง)

ที่อำเภอเทียนเออ ในเขตหมู่บ้านนาลันและหมู่บ้านนาหมอชนท้าวบ้านเขตนเรียกตัวเองว่า "ผจอง" มีพิธีฝังศพเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2537 แสดงว่าชาวบ้านจับกันได้แล้วเมื่อนานก่อน

พิธีเริ่มด้วยขบวนแห่เกี้ยวกับทำด้วยกระดาษสีสด มีผู้ชายหน้าหน้า-หล่ง ต้นขบวนมีเด็กจากหมู่บ้านต่างๆ ทั้ง 3 หมู่บ้านพร้อมเป็นเจ้าภาพจัดงานเค้ดตงแล้วคือธงกระดาษนำหน้า

เกี้ยวที่ใช้หามกบคดแดงลวดลายเป็นรูปไก่ 2 คู่อยู่คานหน้า โดยใช้กระดาษสีคดเป็นรูปไก่ ตามความเชื่อของชาวจ้วงนับถือว่าไก่เป็นสัตว์สรวงศรรอบอำนาจจากเทพแห่งฟ้าให้ขจัดเวลา คานซ้ายของเกี้ยวมีอักษรจีนเขียนว่า "ขอให้พชนธัญญาหาวิอุดมสมบูรณ์" ส่วนคานขวาเขียนว่า "ขอให้สควเลียงในบานอุดมสมบูรณ์"

ขบวนที่เค้ดตามหลังเกี้ยวเหมือนเป็นวงคนตรีขนาดย่อม มีคนแบกกลองไม้ขงหนึ่งคอก

หมุดคหนึ่ง รอบาควกลองไม้เขียนรูปกบเหี้ยคชา แล้วมีคนเป่าปี่จนคหนึ่ง จากนั้นเป็นขบวน
หามกลองมโหระทึก 10 ใบแขวนบนราวไม้ไผ่ มีคนประโคมตีตลอด นอกนั้นเป็นเครื่องตั้ง
หระทำด้วยโลหะ เช่นฉาบ ฉิ่ง เครื่องประโคมทั้งหมดเดินคี่เป่ามาตลอดทาง

เมื่อถึงบริเวณศาลากลางหมู่บ้านหน้าหมอนหินที่เรียกว่าศาลา กบ จึงวางเกี้ยวไว้หน้า
ศาลา ในศาลามีไม้กระดานวางพาดอย่างง่าย ๆ เพื่อวางเครื่อง เช่นสังเว

พวกเครื่องตีเป่ายังประโคมหนักขึ้น เพราะไม้ต้องเดินแบกแล้ว กลองไม้คหนึ่งกตั้ง
กับพื้นคน พวกมโหระทึกยืนหามตีตามสบาย คนเป่าปี่เป่าโห่ทวนไม่หยุด ประโคมสักพักหนึ่งก็
เริ่มทำพิธีตามประเพณี

หัวหน้าพิธีชาวจวงเรียกว่า "หัวหน้ากบ" เชิญกบตัวผู้-ตัวเมียจากเกี้ยวออกมาผูกขา
แขวนห้อยหัวตองแดงอยู่ในศาลา ขณะเดียวกับชาวบ้านเอาเครื่องสังเวมาเช่นวิกกบ เช่น
ชาวต้มมัด หมูลามชน เหล้า น้ำชา และ ฯลฯ ชาวบ้านแต่ละบ้านจะนำมาเช่นไหวพววมกัน
โดยจตุรูปลีไหวแล้วปักไว้ที่กระดานธูป

เมื่อตะเนวากบกันเครื่อง เช่นอิมหน้าสำราญแล้ว หัวหน้าพิธีก็เอาพวงประทัดมา
แขวนไว้ไกลากบ แล้วจุดประทัดคังสนนทวนไหว ชาวบ้านยังคงเอากระดาษทำเป็นธงเล็ก ๆ
สีขาวขลิบแดงมาเช่นไหวกบ เมื่อเห็นว่ากบตายแล้วจะรื้อให้กบกันเครื่อง เช่นเพ็กหนึ่ง ฝ่าย
เครื่องคนเครื่องประโคมตลอดเวลาเสียงคังไปทั่วหมู่บ้าน

รอบประโคมตีเป่าสักครู่หนึ่ง หัวหน้าพิธีก็ยกแกเชือกหมัดกบออก เอากบตายแล้ววาง

สองควาเฒ่าลงไปในห้องทำด้วยหินขาวใบเล็กเช่นเดียวกับควาเฒ่า ๕ นางจูงเคียวมาไว้แล้วบนหลัง
เกวียนลงเวียง เมื่อปิดหีบศพแล้ว เก็บอัฐิบรรจุลงในหีบศพแล้วเก็บอัฐิใส่ในหีบศพ

ก่อนให้รอง หวดหน้าศพจะกล่าวคำทำนองนี้ว่า... และ...
และสวดเจียงอุคคมลุมบูรณะ รวมทรงขอให้พญายมมีความเมตตา ๔ ภาคทางด้านซ้ายของศีรษะศพ
ทางด้านขวา และชาวบ้านจะให้รองรับอัฐิ 3 ครั้ง แล้วจึงแฉะลงขบวนเหมือนตอนแรกเมื่อ
แฉะศพจบจูงไปฝัง

ขบวนแห่ออกเดินทาง เกวียนสี่ล้อศพสองตัวเทียบ แล้วประโคมตีเป่าปี่สวดมนต์ฟังกบ
ซึ่งอยู่ใกล้ เขารวมทางเดินหน้าหน้าลงธารน้ำในหุบเขา

เมื่อถึงสถานที่เป็นเพิงก้อนหิน หวดหน้าศพต้องลงเอาหีบศพเก่าเมื่อปีก่อนจาก
สถานที่นั้นมาผูกกับเมื่อปีก่อนว่ามีลักษณะอย่างไร? กระดูกก็กลายเป็นสีอะไร? แล้วทำ
นายตายทักชตากรรมของชุมชนในปีนั้น

จากนั้นยกหีบศพขึ้นจากเกวียนลงเข้าไปในสถานที่เพิงหินแทนซากเก่า แล้วปิดปาก
สุสานด้วยหิน เด็กๆและชาวบ้านพร้อมใจกันเอาธงกระดาษสีต่างๆที่เสียบไม้ไปปักคั่นไว้รอบ
สุสานจนจนแล้วจะพริ้วอย่างหลวมศพขาวจูงทวนไป แล้วให้ 3 ฉา แสดงความรื่นเริงเพื่อ
ความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์และสัตว์เลี้ยง ชนสุดท้ายเอากระดาษแผ่นเล็กๆเขียนไม้คอกถน
เป็นเสวี่พ้อ

พ้อฝังศพที่ชาวบ้านทำคล้ายกับพ้อศพคนตาย จะแตกต่างกันที่พ้อศพคนตายเป็น

เรื่องของความทุกข์โศก แต่พอศัพทเป็น เรื่องของความเบิกบาน ความหวัง และความสนุก
สนานมากกว่า

จากนั้นชาวบ้านตั้งขบวนอีกครั้ง แล้วประโคมตีเป่าเคมแหม่เกี้ยว เป่าวงล้อเรือวารี
วิญญานกบลงอยู่ลดเลยวไปตามไหลเขา เลียบลำธาร เดินนานราวครึ่งชั่วโมงถึงดงแก้ว
กลางหุบเขา ปีกองทัพปลวละบัดเตรียมฉลอง วิญญานกบศักดิ์สิทธิ์ กบเป็นหมื่นนายชื่อหน้าหมื่น
ชนเหล่าชาวบ้านศกนมาจศพอเฉลิมฉลอง

ช่วงบ่ายหลังกินข้าวกลางวัน การละเล่นฉลองถึงการฟังศัพทก็เริ่มขึ้นด้วยเสียง
ประโคมของมโหรีระทุกก่อน ทิ้งไปเพื่อใช้เสียงเซอเซอชาวบ้านให้ทยอยเข้ามาว่ามพธ้อย่าง
แน่นขนัด

ลานการละเล่นฉลองกบก็คือนาข้าวชนบทไค้ในหุบเขาของหมู่บ้านหน้าหลัชนนเอง
ชนบทไค้ของนาข้าวกลายเป็นอณูจันทรวิธร่วมชาติทั้งดงาม ขอบเขตของลานก็คือคนนาที่ใช้คน
น้ำเสียงข้าวกล้า กลายเป็นทงอย่างสบายๆ

ลดลานคานหนึ่งไซดำไม้ไผ่ปีกองยาวปลาดายแหลมให้โบกละบัดควัดไค้หวไค้ไปมาตาม
แรงลมอย่างคังของลานนา แล้วมีรูปกบเขียนลงบนแผ่นผ้าเป็นฉาก มีราวไค้แขวนมโหรีทัก
10 ลูกเรียงเป็นแนว ท้องมีรูปกบเขียนควอกรจันมีความหมายถึงความอุดมสมบูรณ์ ขอให้
ฝนตกต้องตามฤดูกาล และขอให้พชพนธ 5 ชนคือกรมสมบวคค้อยด้วย

กตแนวมโหรีทักให้ตงกลองไม้ขงหนึ่งคอกหมุดหนึ่ง ตรงหน้ากลองไม้ให้ตง เกี้ยววญ

จากนั้นพ่ออาชีพต่างผลคักออกมา เคนพอนแล้วไป เซนวกทหนา เกยวฤฎาณกบจน

ครบทุกอาชีพ แดมท่ายควยผุเตาประจำหยบ้านมาววมกนรอง เพลงจวงท เกยวกับการบรูชากบ

การละ เณงทงหมคณลวนสนกสนาณ ชาวจวงทลอมคยวรบฉานทว เวาะ เออาชอบอก

ชอบใจตลอดเวลา และมีความหมายว่าทำพิธีให้ครบบริบูรณ์และได้ขยเสียง กบจะไดบรศาลให้

ฟื้นค ความมั่งคั่งและความมั่นคงจะไดบง เกิดในหมบ้าน

แล้วงานการละ เณบชากบก็ เลกเมือควงคระวบชายาถือจะลบหบ เขา ภาษาจวง เวียก

ควงอาทคยว่า "ดาวน" คือควงคางของกลางวัน ชาวจวงทงทงทงสาวและ เต่าแกคางอุมลจจ

หลานกลบขาน เวือนของคณ บางกคเณไตไหล เขาชามคยไป บางกคเณเลียบลำธารน้ำจำ

ชนวนรวมย และบางกคชวคณแบกหามมิหระทคกง วานสะทาทนบ เขากลบหมบ้านของคณ

แต่ผเตาทควคณงานการละ เณควงนเออเพื่อ เลานทานกบให้ฟัง แดมคยชวผุเตา

อนๆให้มาชววรอง เพลงบชากบสำเนียงจวงคย ครักครนจนไม่ยอมเล็ก

จะเณไตวาพอบชากบหรือเทศกาลกบของชาวจวงนณ แมวจะทำคางถนและมีความ

แตกต่างกนในวายละ เอยคของพัวกรวม แต่กมพัวกรวมววมกนอย 3 ขนคณคค

ขนคณนแรก คค พัวหากบ มกจะเณในชวงหลังคระจันกนอณการท้านา ชาวบ้านจะจค

ชววนคางๆแยกกนออกไปหากบโดยมกลองมิหระทกรวมชววนไปด้วย ในเซคอำเภอคง

หลานคองการวคบเพียงควเคยว จะเป้นควผหรือควเมยกคไค ส่วนทอำเภอเทียนเอคคองหา

กบให้ค 2 คว คคควผกับควเมย เมือกลมโชนหากบคคกจะคคคองบอคคาวเพื่อให้ชววน

อเนกยศหากบ ผหากบใดก่อนจะได้ชื่อว่าเป็น "นายแห่งกบ"

ขั้นตอนที่สอง คือ พัด เซนสังเวทย์แล้วฟังศัพทกบ จะต้องดูซากกบเก่าเป็นแถวเรียงท้าย
ก่อนฟังกบตัวใหม่ ท่อที่ เกอคงหลายจะมีการ เซนไหวและกาวละ เลน เจ็ดมัจฉองสรว เสวญกบ
ทรงคนก่อนการฟัง แต่ทว่า เกอ เทียนเออทำพัดฟังกบก่อนมีการละ เลน เจ็ดมัจฉอง

ขั้นตอนที่สาม คือ การละ เลน เจ็ดมัจฉอง เป็นการละ เลนในเชิงลัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้อง
กับความอุดมสมบูรณ์ทางสข และวรมกนทั้งชมชน

จากพิธีกรรมซากบ เพื่อขอฝนและขอความอุดมสมบูรณ์คือพืชพันธุ์ธัญญาหารและความ
สงขรวม เย็นของหมมานท้าวจวง เซอถอและปฏบคสข เนื่องมาจากไมลามาารกกำหนดเวลาได้
ว่าทำพอนมาคงแต่เมื่อไร ชาวจวงรู้แต่ว่าเป็นพิธีกรรมที่มความล้าคณคอกาว เพาะปลูกและ
ความมออรอดของครอบครัวและชมชน เท่านั้น

ลัญลักษณ์ศักดิ์สิทธิ์หมบทบาทต่อความ เชื่อ และมีความหมายสำคัญของพิธีกรรมซากบ
ที่ปรากฏอย่างเด่นชัดคือ ความเชื่อเกี่ยวกับ กลองมโหระทึก และบทบาทของผู้หญิงในฐานะ
เป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ที่เห็นได้จากพิธีกรรม เจ็ดมัจฉองซากบ ซึ่งจะบอกเล่า
ความล้าคณคองไปน

โดยเฉพาะในเขตจวงเหอ เพราะถือเป็นเทพเจ้าที่ทุกคนต้องเคารพ ส่วนในเขตจวงไค
นั้น เนื่องจากมีแม่น้ำสายสำคัญไหลเอียง และมีพืชมลุ่มที่สามารถทำการเพาะปลูกได้มาก
กว่าเขตเหอ พืชรวมทั้งเขตจวงไคจึงมีเกี่ยวข้องกับน้ำท่วมมากกว่าความแห้งแล้ง

ชาวจวงเล่าว่าในเทศกาลกบ ชาวบ้านจะร้องเพลงสรรเสริญกบที่มีบุญคุณต่อมนุษย์
กบเป็นตุลวรวดกลองมาตุลาชาวบ้านต้องการน้ำอย่างไว และรวมทังบอกเล่าความดีงาม
ของกบตลอดคืนอย่างลนกลสนาน คงมีนทานเกี่ยวกับกบและความหมายของถาวยุชาทว่า

"มีหญิงแก่คนหนึ่งไม่มีลูก ต้องไปหาบ๋านักวีน แม้ในวันขึ้นปีใหม่ก็คองไปหาบ๋านัก
ไปพบกับตัวหญิงเงงเงงน้ำ หญิงชวาก เอากบตัวหนึ่งกลับมาด้วย เมื่อเอาน้ำไปเทใส่อ่างทว่า
กบก็บอกกับหญิงชวากว่า ทานไม่มีลูก ให้ชวาเป็นลูกเอาไหม?

หญิงชวากถามว่า เจ้าเป็นกบ จะมาเป็นลูกชวาได้อย่างไร? กบก็ตอบว่าให้ลองดูก็ได้
ถาวยเลียง คอไปจะคอบแทนบุญคุณให้

นับแต่ได้ เทน้าจากถึงหมกบลงเงงเงงน้ำทว่านัททำให้พชพชธัญญาหาวยคสมบรวณ ผคน
ในหมบานกอย เป็นสขมาโดยตลอด

ต่อมาไม่กี่ปีกบก็เติบโตเป็นหนุ่มจึงไปสมัครลอบจอหงวณกอบไตที่ 1 ททางวจิงสง
คนให้เอาป้ายรางวัลมาส่งถึงบ้านซึ่ง เป็นหมายจากองเต เมื่อมาถึงเจ้าหน้าทกถามหา
ชายหนุ่มจากหญิงชวาก นางก็ตอบว่าเงงเงงน้ำ จะมลูกชวาเป็นจอหงวณได้อย่างไร ฝ่ายเจ้า
หน้าทกย่นย่นว่าจอหงวณบอกวาทานอยุทน หญิงชวากจึงนัทใจความกบเป็นลูกชวา เลยวบของ

ไวยุทธ
ไวยุทธ

หลังจากเป็นเจอร่วงแล้ว กบก็ไคเป็นราชบุตรเขย เวลาไปทำงาน เขาร่วงกแต่งคว
สวยงาม แต่พอกลับมาอยู่บ้านก็ใส่ชุดกบ

วันหนึ่ง เมื่อกออกไปทำงาน ไคลมเก็บชุดกบทิ้งไว้ข้างสระน้ำที่บ้าน มีเทศมาพบเขาเห็น
วานาเกลียดจึงเอาไปเผาทั้งเสีย เมื่อจอร่วงกลับมาไม่พบชุดกบก็เสียใจมากจนคิดจะ
เองตาย หลังจากนั้นก็เกิดความแห้งแล้ง ชาวปลาวาหารไม่ยอมสมบรูณ์เหมือนเดิม ชาว
บ้านต้องการว่าลึกลับของกบจึงพากันไปเอากบมาฝังไว้ที่บ้าน ก็ทำให้ผีฟ้าตกคองคาม
ฤคกาล มีความมอสมบรูณ์ตามเดิม ทุกคนก็มีความสุข

ตั้งแต่นั้นมา คนจึงต้องไปหากบมาฝังและร้องเพลงบรรยายความดีของกบสืบต่อมา"

(หลัง: 2536)

นอกจากนิทานเรื่องดังกล่าว ยังมีนิทานอีกเรื่องหนึ่งคือ "กำเนิดของชาวจวง" หรือ
"ปูลิโต" หนาจะเกี่ยวของสัมพันธ์กับการขอฝนและกบด้วย

XXX

ไซหนมหมาลกหนึ่งหลนจากฟ้าฟ้า พอแตกก็เกิดชายสามพี่น้อง พคนโตไคชนลวรวค
กลายเป็นเทพเจ้าแห่งลายฟ้า คนรองลงทะเลกลายเป็นพยามังกร คนเล็กอยู่บนดินกลายเป็น
เป็นเจ้ามนุษย์ มีนามว่า "ปูลิโต"

ปูลิโตเป็นบวรพบุรุษของมนุษย์ ทำทุกอย่างเพื่อมนุษย์ ในสมัยคคกับบวรพทองฟ้ากับ

คนอยู่ใกล้ชดกนมาก ปุโลโตจึงสอนใหม่ชายใช้ไม้ค้ำแผ่นฟ้าให้สูงขงและกดแผ่นคืนให้ต่ำลง
แล้วเป็นผดงข้อสัตว์และพันธุ์พืชต่างๆในโลก ทั้งเป็นเกณฑ์กำหนดให้สัตว์แต่ละชนิดออกลูกครั้งละ
กี่ตัว เช่น เลอจะมลูกกตัว

และเนื่องจากเป็นน้องของ เจ้าแห่งสายฟ้า จึงขอให้ส่งไฟมายังโลกมนุษย์ เมื่อเกิด
อุทกภัยขึ้นในโลกก็ใช้ไถว้เศษไถดิน เป็นร่องลัดน้ำให้ท่วมอยู่ไหลลงทะเลไป ร่องน้ำนั้นคือ
แม่น้ำหงเหอหรือแม่น้ำแดงในปัจจุบัน

ปุโลโตยังได้เมล็ดพันธุ์ข้าวจากกระเปาะของแกควแห่ง และใช้ใบไม้ผสมดินเหนียว
ปั้นเป็นรูปควายชน แล้วสอนให้ชาวจวงทำนา แคนนมาชาวจวงก็นิยมปลูกข้าว

ปุโลโตสอนใหม่มนุษย์สานเครื่องจับปลา ทำแห อวน สอนให้รู้จักจับปลา สอนให้รู้จัก
ทำเลาเลียงเป็ด เลียงไก่ รู้จักลวงบานเรือนบนพนทรวาบ

เมื่อปุโลโตตายแล้ว มีทายาทชื่อ "ปูเผก"

ปูเผกมีความกล้าหาญมาก กล้าต่อสู้กับเจ้าแห่งสายฟ้า เพราะเจ้าแห่งสายฟ้าไม่ให้
ฝนตกลงมาในโลก ปูเผกหนีไปบนสวรรค์ จับตัวเจ้าสายฟ้าไว้ได้

แม้ว่าในที่สุดจะมีเจ้าทวมใหญ่ และปูเผกจมน้ำตายก็ตาม แต่เขาก็ไปเกิดเป็นดาว

คงอยู่คู่ฟ้า

XXX

ยังมีนิทาน "กำเนิดชาวจวง" อีกเรื่องหนึ่ง น่าจะเป็นตอนต่อจากเรื่อง "ปุโลโต" และ

มีสาระสำคัญใกล้เคียงกับเรื่องพญาคันคากของอีสานไม่น้อย คงมีเนื้อเรื่องดังนี้ (ปรับปรุง
มาจากหนังสือ"จวงฯ"-ภาคที่ 2: วัฒนธรรม-จุฬาลงกรณ์-2531)

XXX

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว เทพเจ้าแห่งฟ้าร้องเกิดความไม่พอใจต่อการบูชาเซ่นไหว้
ของชาวโลกมนุษย์ จึงออกณั้ลระนำบนสวรรค์ไว้อย่างมดขี้ด ไม่ให้หยคนำฝนตกถึงพื้นโลก
แม้อสกุหยดเดียว

คิงนั้ชาวโลกทั้งโลกจึงตกอยู่ในความทุกข์ยากเพราะภัยแห่งแล้ง แม่น้ำลำคลองแห่ง
ทุกสาย พืชพื้ณดินแห้งตายหมด สัตว์เลี้ยงสัตว์ป่าก็ตาย

ผู้คนทั้งหลายพากันไปหาพ่อดิศ ผุ้หมู้ร่วร้างใหญ่โตเล่าสน มีกำลังมหาศาล มีจิตใจกล้า
หาญ และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ค่อเพื่อนบ้านเพื่อนเมือง ค่อเมื่อเห็นสภาพพื้ณมนุษย์อยู่ในหวัง
ทุกข์ยากแสนเข็ญเช่นนั้ พ่อดิศก็ยากที่จะออกหนั้ค่อไปได้ จึงคิดสนใจจะไปหาสุกกับเทพเจ้าแห่ง
ฟ้าร้องบนสวรรค์

เทพเจ้าแห่งฟ้าร้องผุ้มีเล่ห์เหลี่ยมสูง เมื่อรู้ว่าพ่อดิศมาหาค่อลูกเ้ไกรจงคั้ วั้รับค้ำทำ
แล้วค่อสุกนั้เป็นเวลานาน

ในที่สุดพ่อดิศก็จับคว่เทพเจ้าแห่งฟ้าร้องได้ จึงลงให้ปล่อยฝ่นให้ตกเพื่อช่าวบ้านช่าว
เมืองจะได้ค่อทำไร้ทำนาค่อไปตามปกติภายในเวลา 3 วั้น

ครันเวลาผานไป 3 วั้น 3 คันแล้วฝ่นก็ยังไม่ตก เพราะเทพเจ้าแห่งฟ้าร้องไม่เพียง

แต่จะไม่ปฏิบัติตามสัญญา แต่ข้ามหน้างวางแผนจะให้ฟ้าผ่าตกพอดีตายออกด้วย

ฝ่ายพ่อโตก็พูดว่า เทพเจ้าแห่งฟ้าร้องคงไม่เชื่อ จึงเตรียมขมิ้นอโว พ่อโตไปถอน
เอาถึงใต้ (ลาทราย) จากแม่น้ำมาคลุมหลังคาไว้หัว แล้วขุดดินรอบขนาบให้รวมซุย และ
เตรียมจามไว้นหนึ่งด้วย

(มีคำอธิบายว่า "จาม" เป็นเครื่องสานด้วยดอกไม้ไฟชนิดหนึ่ง เป็นรูปกลม ล้วนกลาง
ปากบาน ล้วนบนวีตรูปกลมแหลม ตรงกลางปลายแหลมมีช่องขนาดกำปั้นสำหรับมือจับ เป็น
เครื่องมือใช้ครอบสควเลียงในบ้านของชาวจวง น่าจะตรงกับไทยว่า "ลม")

วันหนึ่ง จุฑาทองฟ้าก็มีเมฆหมอกบังดวงแสงแดดมืดครมไปทั่ว จากนั้นมีฟ้าแลบ ฟ้าร้อง
กึกก้องไปทั่ว พ่อสายฟ้าราบเป็นทางสสมแล้วตามด้วยเสียงเปรี้ยงๆดังสนั่น กแลเห็นเทพ
เจ้าแห่งฟ้าร้องรอนลงจากท้องฟ้าไปที่บ้านพ่อโต ครั้นตกถึงหลังคาบ้านก็ลนไหลลงไปอยู่บน
ลานหน้าบ้าน เสียดอกันที่จะผ่าบ้านพ่อโตให้พินาศ

ฝ่ายพ่อโตก็จามร่อยแล้วก็เอาจามครอบเทพเจ้าแห่งฟ้าร้องได้ จึงเอาควไปขังไว้
ในขังขาว

ต่อมาพ่อโตต้องออกจากบ้านเพื่อจะไปซื้อเกลือมาคองเทพเจ้าแห่งฟ้าร้อง เมื่อกอง
จะออกจากบ้านพ่อโตได้ส่งลูกชายกับลูกสาวให้เฝ้าไว้ แล้วกำชับว่าหากเทพเจ้าแห่งฟ้าร้อง
วิ่งวอนขอน้ำขอข้าวต้มกิน อย่าให้กินเด็ดขาด

เมื่อพ่อโตออกจากบ้านไปแล้ว เทพเจ้าแห่งฟ้าร้องก็ขอน้ำขอข้าวต้มจากคอกตนเองหง

เองที่ควบคุมอยู่จริงๆ แต่พี่น้องทั้งสองปฏิเสธหมด เทพเจ้าแห่งฟ้าร้องผมเลยหลยเมือ
เห็นว่าขอตรงๆไม่ไดผล ก็เปลี่ยนวิธีขอร้องโดยคุกเข่าลง แล้ววิ่งวอนอย่างนางสงสารเพื่อ
บอกหน้าชาวชาว

พี่น้องทั้งสองก็สงสาร อีกทั้งพอได้ไม่ไดห้ามเรื่องหน้าชาวชาวไว้ จึงนำไปให้กิน

เมื่อเทพเจ้าแห่งฟ้าร้องก้นหน้าชาวชาวเข้าไปก็มีเวรกรรมมหาศาล กระทั่งบังอาจจน
ถึงทะเลตาย แล้วหันกลับมาไปอยู่บนสวรรค์

แต่ก่อนจะขึ้นสวรรค์ เทพเจ้าแห่งฟ้าร้องได้ถอนฟันออกมาซึ่งมอบให้พี่น้องคู่ออง
สอง พร้อมกับสั่งเสียว่าให้ฝังไว้ในสวนหลังบ้าน

หลังจากนั้น 3 วัน ฟันที่ฝังอยู่ในสวนก็งอกออกมาเป็นลูกน้ำเตาขนาดใหญ่โตลูกหนึ่ง
เมื่อขุดเอาเนื้อข้างในออกหมด ก็ให้วางให้พี่น้องสองคนเข้าไปอยู่ข้างในใต้ออก

อีกไม่นานต่อมา เทพเจ้าแห่งฟ้าร้องก็ปล่อยน้ำหนานใหญ่หนาน 49 วัน ก่อให้เกิดคอก
ก้นน้ำท่วมโลกมนุษย์ พอได้จึงบอกให้ลูกทั้งสองหนีเข้าไปอยู่ในลูกน้ำเตา ส่วนตัวเองนั่งอยู่
ในเพววดน้ำใบหนึ่งแล้วลอยตามกระแสน้ำไป

เทพเจ้าแห่งฟ้าร้องตั้งใจจะทำลายมนุษย์ในโลกให้ดับสูญไป จึงสั่งให้ปลาหมึกวิ่ง
ตามไปเลื้อยเครื่องชู้พชชคต่างๆให้ขาดจมน้ำหมด ส่วนน้ำเตาที่พี่น้องทั้งสองนั่งอยู่ในนั้น
เนื่องจากเป็นรูปทรงกลมและฉลน ถึงปลาจะเลื้อยอย่างไรก็ไม่เป็นอันควาย

เมื่อน้ำลดลงแล้ว โลกทั้งโลกก็แคบเพียงคูพี่น้องหรือคพนจากก้นน้ำท่วมครั้งน

วนหนึ่งของห้วงสอง เคนผ่านป่าไม้ไผ่แห่งหนึ่ง ก็ได้ยินเสียงดังจากกอไม้ไผ่ว่า

"โลกนี้ยังมีมนุษย์หลงเหลืออยู่แล้ว เชื้อทั้งสองจงรีบแต่งงานกันเถิด หากไม่
แล้วมนุษย์จักต้องสูญสิ้นไปจากโลกนี้"

ห้วงสอง เมื่อได้ยินคำพูดเช่นนั้นก็โกรธ จึงหยิบเอาของมีคมแห่งหนึ่งไปตัด

ลำไม้ไผ่ขาดเป็นท่อนๆ แต่ลำไม้ไผ่ที่ตัดขาดเป็นท่อนๆนั้นสามารถงอกต้นใหม่เหมือนเดิมได้
ทันทีอย่างมหัศจรรย์ (ว่ากันว่าลำไม้ไผ่เป็นปล่องงาอย่างที่เราเห็นอยู่ทุกวัน คือรอยต่อที่แตกออกถูก
ต่อพันองคคไวนนเอง)

แต่เสียงขอร้องให้คนทั้งสองแต่งงานเป็นสามีภรรยาอีกคงอยู่เรื่อยไม่ขาดระยะ ห้วง
สองทั้งสองตรึกตรองแล้วจึงคิดว่า คำขอร้องนี้อาจจะเป็นประสงค์ของเทพเจ้าก็ได้ คนทั้งสอง
จึงยอมตกลงเป็นสามีภรรยากัน

หลังจากนั้นไม่นาน หญิงสาวผู้เป็นน้องก็คลอดก้อนเนื้อขนาดไข่ห่านก้อนหนึ่งออกมา
ห้วงสองคนรู้สึกเกรงใจมาก จึงเอามันมาลบเป็นชิ้นเล็กๆ แล้วเอาไปคองห่อไว้
ไว้บววยเพื่อจะนำขึ้นไปบนสวรรค์

คือน้อง เป็นผู้นำเอาห่อเนื้อนั้นไปขึ้นไปคาบบนโคสวรรค์ แต่เมื่อขึ้นไปถึงกลาง
อากาศ ห่อเนื้อนั้นตกลงหลุดจากมือ ทำให้ชิ้นเนื้อปลิวว่อนกระจายไปทั่ว เนื้อเล็กๆแต่
ละชิ้นเมื่อตกลงถึงพื้นดินก็กลายเป็นคนที่มีชีวิตทันที

ชนที่ตกลงมาคคคางกกงไม้ตามต้นไม้ก็เกิดเป็นคน เว้นตัวเองว่า "ไม้" หมายถึง

คนไม่ ชนตกตงพคนกลายเป็นคน เรียกตัวเองว่า"คม" หมายถึงคนหรือตม ชนตกตงบม

กอนหนกกลายเป็นคน เรียกตัวเองว่า"หน" หมายถึงหน ชื่อเรียกตนเองนคตมาใดกถาย

เป็นนามสกุลใช้เรียกสืบกันตลอดมา

คิงคณนเป็นคนมา โลกทรกรวางวาง เปลากเวมมมมคค่างอยู่ และสืบเชื้อสายเจวญ

เวอยมาจนควาบเทาทกวนน

XXX

สาระสำคัญของนิทานเรื่อง"กำเนิดชาวจวง"มี 2 อย่าง คือการต่อสู้กับฟ้าให้คืนน้ำ
เพื่อการกสิกรรม และกำเนิดคนที่เกี่ยวข้องกับผลน้ำเตา

เรื่องความขัดแย้งระหว่างคนกับน้ำหรือฟ้าที่เป็นสาเหตุให้เกิดน้ำท่วมโลกก่อนเนื่องมา
จากการต่อสู้เพื่อขอฝน พบอยู่ในนิทานเกี่ยวกับกำเนิดมนุษย์ของกลุ่มชนมากมายในอุษาคเนย์
และยังมีอยู่ในนิทานเรื่อง"พญาคันคาก"(คางคก)ของประชาชนแถบลุ่มแม่น้ำโขง

เรื่องย่อพญาคันคากมคิงน(ค พญาคันคาก ปวีรรวดและชำระโดยผาน วงษ์อวน พิมพ์
เผยแพร่โดยศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม วิทยาลัยครูมหาสารคาม 2525)

XXX

พญาเอกราชมีมเหสีนามว่าสีดา ครองเมืองอันற்பคกในชมพูทวีป ตอมาพระโพธิ์ลคว
ถือกำเนิดในครรภ์นางสีดา แล้วคลอดออกมาเป็น"คันคาก"

เมือท้าวคันคากโตเป็นหนุ่มก็อยากมีเมีย แต่บิดาไม่เห็นด้วย เพราะลูกเป็นสัตว์จะ

แต่งงานกับคนเยอมีไมสมควรว ชาวบ้านชาวเมืองจะดูหมิ่นดูแคลน

ท้าวคนคากจึงออวนวอนขอให้พระอินทร์ช่วย โดยอ้างบุญคุณที่เคยกระทำมา

พระอินทร์ก็ลงมาเนรมิตรูปวราสาทแก้วไวกลางเมือง แล้วนำนางแก้วมาจากอครบุรี

ทวปไวทปราสาทเพื่อเป็นเมียท้าวคนคาก

เมื่อบิดากับมารดาเห็นปราสาทก็มาเยี่ยมท้าวคนคากกับสะใภ้ในปราสาท แล้วจึงพิช

อภิเศกให้ท้าวคนคากเป็นพญาเจ้าเมืองแทนคน

นับแต่พญาคนคากได้ครองเมือง บรรดาพญาน้อยใหญ่ทั้งหลาย ตลอดจนสัตว์ต่างๆ

อ่อนน้อมขอเป็นบริวารมากมาย ทำให้แดนโกวธ จึงไม่ยอมให้หาคเลนนำ ฝนก็ไม่ตก บ้าน

เมืองเกิดแห้งแล้ง ผู้คนและสัตว์ล้มตายเป็นจำนวนมาก

พญาคนคากเห็นดังนั้นจึงไปตามพญานาค ครุฑ และปลวก ช่วยกันก่อภูเขาทำหนทาง

ขึ้นไปรบกษัตริย์

ครั้นรัชชณะ พญาคนคากบังคืบให้แดนแดงนำฝนให้ตกต้องตามฤดูกาล พร้อมทั้งให้

ชาวทพยเมล็ดเทามะพร้าวไปปลูกในเมืองมนษย์

ตั้งแต่นั้นมาบ้านเมืองอันที่บัดนี้และชมพูทวีปก็บริบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร

แต่มนษย์เกยจรวาน ไม่ทำยงจำงไว้เก็บชาวทพย แดมยงโกวธเมล็ดข้าวทล่อยฟอง

อยู่เต็มบ้าน แล้วพากันเอามัดพร้าวพื้นเมล็ดข้าวแตกกระจาย

เมล็ดข้าวบางลวนที่แตกออกไปกลายเป็นเผือก เป็นมันแกม ทยงเป็นเมล็ดข้าวทล่อย

แต่เมล็ดเล็กกว่าจรจัด เมื่อปลูกเองก็ไม่งอกงามดังแต่ก่อน

เมื่อต้นพญาคนคากแล้ว ผดุง เติบโตนอก ตางหากหนทางพญาคนคากทำไว้ขยับไป

โดยพญาคนคากเคย คิดหวังให้เข้เป็นบ้านเมืองของเจ้าเข้ขวา เช่นพญาคนคากเองซึ่งสค "ฮคคอง"

เป็นพญาคนคากด้วย" ผดุงจึงทำ "ฮคคอง" เจริญเข้าภาค"ที่ขม"ซึ่งยังคงมีชื่อ "ฮคคอง"ไปอยู่

วิชาจากแทนไม้โคกคองไป

XXX

ชาวนาในอานามยังมีความเชื่อว่าหากฝนแล้ง ต้องนั่งเฝ้าพระวิษณุอยู่หน้าบ้าน

จะคค นทานเรื่องพญาคนคากจึงน่าจะ เป็นเรื่องแพร่หลายในสังคมของกบข่าลาวก่อนนับ

อิทธิพลพระพุทธรูปนามานานแล้ว คือเมื่อพระพุทธรูปศาลนาหยงวากลก นทานเรื่องจึงกลายเป็น

เป็นเรื่องพระลงมาเข้าชวลคืนโพธิ์ขอฝน เรียกว่า "เทศน์พญาคนคาก"ซึ่งดูเหมือนเป็นโพ

ธิ์ แต่จริงแล้วเป็นไสยศาสตร์พบนานมากกว่า

นอกจากความเชื่อเกี่ยวกับกบข่าพ่นโพธิ์ขอฝนที่ปรากฏในนทานและ เพลงร้องกบ

เพลงขับต่างๆที่กล่าวมาแล้ว ความสำคัญหรือบทบาทของกบข่าแพร่หลายในหมู่มคนในภูมิภาค

แถบนี้ในลักษณะอื่นๆอีก เช่น ชาวจวงทางใต้ของกวางสี ชาวหลกเกาะไทหลดำ และผู้คนใน

ตระกูลไทย-ลาวบางกลุ่ม เช่นลาวพุงคำที่นิยมสีกตัวควยหมกคำที่ เรียกว่า "สีกหมก" เพราะ

เป็นสีก หรือ "สีกลายขากบ" เพราะลายเหล่านนี้คล้ายกับลายเท้ากบ

ประเพณีเหล่านี้อาจสืบทอดมาจากชาวเข้ลขมยโบริวอดที่นับถือกบ เป็นเทพีให้ความคุ้มครอง

ครองป้องกันพวกเขา จึงนิยมสกลายกบไว้ตามตัว

โดยสรุป ชาวจวงมีความเชื่อเกี่ยวกับกบว่า

1. กบ เป็นภูตสวรรค์เทพแห่งฟ้าร้องลงมาอาศัยแควน้ำทุกห้วยคืบของมวลมนุษย์ เทือกบ
ร้อง เทพแห่งฟ้าร้องโดยนเสียงกบก็จะบันดาลให้ฝนตกลงมาทันที ชาวบ้านก็จะนำข้าวขึ้น

การเพาะปลูกพืชพันธุ์

รวมทั้งจะทำพิธีร้องกล่อการระดมศักดิ์ของมิให้ระเทก คงทกลาวไว้ในรายละเอียด

เกี่ยวกับพิธีบูชากบแล้ว เพราะเสียงมิให้ระเทกเท่านั้นเทพจึงความศักดิ์สิทธิ์จะส่งเสียงบอก
กบให้ร้องให้เทพนฟ้าโดยนใด กบจึงเป็นเหมือนเทพที่เชื่อมฟ้ากับคน เขาช่วยกัน

2. โดยธรรมชาติกบเป็นสัตว์ที่ทนแฉ่งทนหนาวอายพิษพิษอันตรายทำให้ไม่ เกิดความ
เฉื่อยหาย เพราะมีกบมวลมนุษย์จึงสามารถอยู่เย็นเป็นสุขได้

3. กบเป็นสัตว์ที่ลุกหลานมาก มนุษย์ที่บูชากบจะมีลูกหลานมากเหมือนกบ ฉะนั้นกบ
จึงเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์(ดู คนไทยอุยถิ่น ทอชาคนแยะ โดยสุจริต วงษ์เทศ
2537:64-65)

จะเห็นได้ว่าความเข้าใจในกบว้างแก่พฤติกรรมของกบตามธรรมชาติและสภาพ
แวดล้อมที่เกี่ยวกับกบ การเพาะปลูก กบจึงเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งขาด และอำนวยความสะดวก
ประโยชน์ต่อการทำมาหากินของมนุษย์จนมนุษย์ยกย่อง เทียบบุญคุณของกบ แล้วกลาย เป็นเทพที่

ศกคสทอ

ชาวจ้วงในอดีตจึงไม่ยอมกินกบ โดยถือคติว่า "ไม่ไปจับกบ ก็ไม่คงกลัวฟ้าผ่าจาก เทพแห่งฟ้าร้อง" และห้ามกินกบโดยเฉพาะในเขต 3 อำเภอที่ทำพิธีบูชากบ เพราะกลัว เทพแห่งฟ้าร้องจะโกรธและลงโทษ แต่เมื่อมีคนเพิ่มมากขึ้น อาหารการกินของคนชน หรือ ความเชื่อลดลง เมื่อถึงฤดูฝนหรือฤดูร้อน กบจึงกลายเป็นอาหารของชาวจ้วงปัจจุบัน ทั้งนี้มี คติใหม่ว่า "การกินกบเป็นการเพิ่มพลังให้กับคนมากยิ่งชน" หรือ เชื่อว่า "ยิ่งกินกบมากเท่าใด กบก็ยิ่งเพิ่มจำนวนมากขึ้นเท่านั้น"

สำหรับพิธีกรรมขอฝนหน้ากบมาทำ เพื่อ เสนอไหว้วิญญาณกบให้บันดาลฝนตกบน พิธี กรรมที่คล้ายคลึงกันในหมู่ชาวไทยในเวียดนามภาคเหนือ ปรากฏใน "ความโทรมองจาก เมืองหมวย" ซึ่งอาจารย์แซม เบอ เลนเป็ว รวบรวมจากคำบอกชาวไทยคำเป็นอักษรไทยลายาม (คุ ลุจัตต วรช เทศ 2537:98-102) มีข้อความสำคัญว่า

1. เริ่มเล่าเรื่องฟ้ากับคนยิงไกลชดศคน ไปมาหาสู่กันได้ คล้ายข้อความในพงศาว ตาวลานซางทว่า "กาลเมื่อก่อนนั้น ก็เป็นคน เป็นหมา เป็นฟ้า เป็นแดน ผีแลคนเที่ยวไปมาหา กันขาค" คงคือไปน
- จ
- กอ เป็นคน เป็นหมา
- กอ เป็นฟ้าทอดวง แหก

กอบเป็นคนเจตกอน

กอบเป็นน้ำเกาะแควปากท้าว

ฟ้าคำเซื่องหม่อข้าง

ฟ้าบางเอียงเปือกถวย

ตัวขววยังคงสาก

คากเขายังคงเพน

งัวคำไปคังหมอก

หม้ออกไปคังคัง

2. นอกเล่าต่อไปว่า ปู่เจ้าคตสายโงงสายใยฟักกับคนขาดจากกัน ฟ้าลอยขน

คตคอกนไม่ได่ ดิงน

ยามนเป้เจ้าโซโคมฟ้า

จิงคตสายโบนเ้หมมา

คตสายฟ้าเ้ขาด

ฟ้าจิงชวาคเมื่อเหนอ

จิง เป้ฟ้าเคมเหน

เป็นแถน เถมพอ

จ้ง เออสับกองคายนอแม่ม

มาสับตามกนชน กอ เปาฮอด

จ้ง เออชาวกองบายนอแม่ซาจ

มาสับตามกนชน กอ เปาฮอด

จ้ง เออสับดาวหนาวหาดาวโอง

แมนตามกนชน กอ เปาฮอด

จ้ง เออสับเสียงคองกบ เกาเสียงกอง

มาทบตามกนชน กอ เปาฮอด เบางบ

3. บอกละตอไปอกว่า สัตวตางๆ เตอครอน ชนไปรอง เรียบคองแถน แถนแถ

พามนุษยแลวจะคชน คงน

ยามนนิโคสคหนง เมืองลม

ชโคชชูปาก ชโคทากชจา

ชโคหมโคหมา ชชเวาฮวา

โคสคหนง เมืองลจเจง เมอถาวเกงแถน

แถบจางแดงแถบขาวโคน เบื้องลมเดียวเทวด

4. บอกเล่าต่อไปว่า เกิดแห่งแดง เตอศวอนหกหยอมหญ้า คังน

ยามนพฟ้าจางแดงสแลค แดคสสาว

งวควายจางคายนอกอญา

บาวคาคายหางทาง

เขายอไซคายผอย

หอยอยนาคายแลง

แปงอัยสาควนโชม

ม่นอยชมคายเอา

เปาออยปาดายแขวน

บาวเอือคายออยากน้ำ

5. บอกเล่าต่อไปกว่า ปู่เจ้าฟ้าพธำให้ฝนคก คังน

ยามนนปู่เจ้าไซโคมฟ้า

เอางมาเออยค

เอาเขยคมาคอย

เอาหอยมาเยควางเคา

แมงจาวมาเยคข้างป่าด

ป่าหลาดมาเยคยาวชัว

โปกถัวมาเยควางลาว

6. โปนทีสัด โปนตคแสะหหา ดังบ

ยามนนฟ้าจคยมมาด ฮัดมาดง

มเคียวค้ำเวมเคียว

จิงมีโปนแสะหหา

ฯลฯ

คอนทความโท เมืองบรราย เรองปู่เจ้าทำพิธีให้ฝนตกมีขอความคอนทบ่งว่า

"เอางมาเอียค เอาเขียคมาคอบ"

เอียค คือ เขียคค้ำตรง

คอบ หมายถึง หอหรือหอศพ ในภาษาอีสานถาดงศพทหหวไปทางทิศตะวันตกเรียก

คอบศพ

จะนับความสองวรรคมาจะหมายถึง "เอางมาเอียค(ขิง) เอาเขียคมาหอเป็นศพ"

คอบางแห่งหนึ่ง (พวกเดียวกับ) เพราะ เป็นสวาทลักษณ์ของฝนทองลงชนิด เมื่อมา
แล้วฝนแล้งหากตกลงมา

ความคล้อยคลึงของความ เชื่อ เรื่องการยากย ีเพอช่ายย เช่น เจ้าแม่ เพอช่อความมอคน
ลมบรพหรือของชาวฝัไทยที่อยู่ใต เขต เวียดนาม เพอช่อกับชาวจางทกวางส ในเรื่อง
กษาประหลาดชนิด เนื่องจากผคน เหล่ามการ เดิมทางคคคคไปมาหาสู่กันมาแต่สมัยโบราณ
จนถึงทกวัน จึงยอมคองมีการแลกเปลี่ยนกันมความ เชื่อซึ่งกันและกัน และ เป็ไปป่าดก
ผคน 2 กลมบ เป็พวกเดียวกับในทางวัฒนธรรมมาแต่คง เดิม

ความสำคัญของกบขงปรากฏให้เห็นในลวดลายของผาพน เมืองของกลมบระกุกอไทย-
ลาว รวมไปถึงผคนใน เขตหม เกาะในอซาค เนยควย โดยเฉพาะที่บางผานย เมืองหลวง
พระบาง ที่เป็แหล่งทอผาของชาวโลกขงทำลวดลายผา "กบในรางคบ" และทอจารย์
อ่าไฟ คอเร พมลายกคล้ายคลึงกับในหมชาวอานในซาราวค ประเทศมาเลเซย กับชาว
อู่เกา ทางเหนือของเกาะลซอน ประเทศฟิลิปปินส์

โดยเลหะในหมชาวอานที่ความ เชื่อว่า "ผสร้างมชยณน เป็วิญญานของกบคัวเมีย"
ผาทองมลวดลายคอเนองกับสามภาพ แสดงการกลายสภาพจากกบมา เป็ "คนครึ่งกบ"
ลายแรก เป็ภาพจักรทศสาร ลายสองมลักษณะคล้ายกบ แตมทนาและท ลายที่สาม เป็คน
มีขบ แคกางแขนกางขาคเป็กบ (ค สัจคค วงษเทศ 2537:70-71)

ชาวจวงส่วนทงอาจมความ เชื่อว่ากบ เป็บรรพพชชของคคเองก็ค แมกกวชการ

จีนบางคนเคยสันนิษฐานว่าภาพเขียนหน้าคล้ายที่เป็นรูป"องครักษ์"นั้น เป็นพยานับรพบุรุษ
ของชาวจวงกม

มโหรีทก

สัญลักษณ์ของเผ่า อ๋านาจ และ เทพแห่งความอุดมสมบูรณ์

"มโหรีทก" เป็นคำโบราณที่มีอยู่ในเอกสารไทยสมัยก่อนๆ เช่น ไตรภูมิ เรียกว่า
"มโหรีทก" แต่กฎหมายเทียรบาลเรียกว่า"หรีทก" จัดเป็นเครื่องประโคมชนิดหนึ่งมีเสียงดัง
มาก ในกฎหมายเทียรบาลจึงบอกว่า"ขบคมตรีทหรีทก"และในไตรภูมิบอกว่า"มโหรีทกทกทก้อง"
แต่ไมโครระบุว่า เป็น"กลอง"หรือ"ฆ้อง"(ดู ร่องรำทำเพลง โดยลจจัต ว่างษเทศ 2532)

ปัจจุบันมักจัดมโหรีทกอยู่ในประเภทกลอง เพราะมีรูปร่างคล้ายกลอง จึงเรียกกันติด
ปากว่า"กลองมโหรีทก" แต่มโหรีทกทำด้วยโลหะใน"ตระกุ่มฆ้อง" ควรเรียก"ฆ้องมโหรีทก"
แต่ในนิยม เรียก

และด้วยเหตุที่มโหรีทกมักมีรูปกบลงมรดประดับไว้บนแผ่นหน้า ทำให้นิยมบางกลม เรียก
ว่า"กลองกบ"หรือ"กลอง เขียด" และบางกลมจะ เรียก"ฆ้องกบ"หรือ"ฆ้อง เขียด" ส่วนอีก
เรียก"กลองทองแดง"

"มโหรีทก"และ"หรีทก"ไม่ใช่คำไทยแท้ แต่เป็นคำยืมมาจากต่างประเทศ ผู้ทาง

ภาษาพยายามหาที่มาของคำนี้จากภาษาบาลี-สันสกฤตก็ยังไม่พบ เขาก็จะจั่วจะกรอกรายแล้ว
กลายรูปและเสียงมาตามจินตนาการเลยไม่ได้แล้ว

"มอง" ก็ไม่ใช่คำไทยแท้ แต่เชื่อกันว่าเป็นคำยืมมาจากตระกูลภาษาชวา-มลายูที่
มักใช้คำว่า "ระมิง" บางทีอาจเป็นคำเดียวกับคำเชื้อ "ระมิง-ระมิง"

ไม่ว่าจะเรียกกลองหรือมอง ก็เป็นพระบริวารที่ช่วยนำโหรที่ทักทายถึงเครื่องประโคม
ชั้นหนึ่งมีรูปร่างคล้ายกลอง แต่ทำด้วยโลหะผสมคล้ายทองที่เรียก "สัมริด" (Bronze)

เอกสารจีนสมัยราชวงศ์ซ่งบอกไว้ว่า โหรที่ทักหรือทักจิน เรียก "กลองทองแดง" เป็นของ
พวกป่าเถื่อนทางใต้ สมัยหลังๆ ต่อมาจึงเรียกโหรที่ทักว่า "หม่ายตงก" หมายถึงกลองทองแดง
ของพวกชาวใต้ แสดงว่าโหรที่ทักไม่ใช่สมบัติของพวกซ่งมาแต่เดิม

จึงเรียกโหรที่ทักว่าเหยียน บางทีเรียกจิง แต่จีนเรียกตงก พวกซ่งไม่เคยบันทึก
เรื่องตงกไว้เลย เพราะโหรที่ทักไม่ใช่วัฒนธรรมจีน

อาจารย์ศรีศักร วัลลิโภดม ย้ำให้เห็นความสำคัญของโหรที่ทักว่า "เป็นตัวแทนของ
อารยธรรมเริ่มแรกของภูมิภาคอาเซียน ก่อนที่จะรับอารยธรรมจากจีนและอินเดีย เป็นสิ่ง
ที่แสดงออกให้เห็นถึงภูมิปัญญาและความรู้ความสามารถทางด้านศิลปกรรมและเทคโนโลยี
ของคนในภูมิภาคนี้" (ศรีศักร วัลลิโภดม 2536:15)

นักโบราณคดีพบโหรที่ทักโบราณในเขตมณฑลกว่างสีมากถึง 600 ใบ จำนวนเกือบหนึ่ง
หมื่น เก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์ และยังมีโหรที่ทักของชาวบ้านชนชาติต่างๆ อีกจำนวนไม่น้อย

เช่นจวง เชา และเมอาอว มีอิทธิพลหลายชั่วอายุคน กระทั่งชาวจีนที่อพยพมาแถบกรุงเทพฯ
ราว 200 ปีมาแล้ว ปัจจุบันใช้ประดิษฐ์เครื่องดนตรีไทยเกือบทุกชนิด

สรุปแล้วมณฑลกว่างสีจะมีอิทธิพลตั้งแต่ยุคโลหะดึกดำบรรพ์เมื่อราว 3,000 ปีมา
แล้ว จนถึงยุคสุดท้ายเมื่อ 200 ปีที่แล้ว รวมกับหลายพันปีทีเดียว ความงามมากที่สุดในโลก
โลก แสดงให้เห็นความรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมอิทธิพลที่สืบทอดมายาวนานหลายพันปี

อิทธิพลที่พบที่สุดในโลกก็พบในเขตกว่างสี ขณะนี้จัดแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑ์กว่างสี พบที่
อำเภอไปหลัว มีอายุมากกว่า 2,000 ปีมาแล้ว มีเส้นผ่าศูนย์กลางหน้ากลองประมาณ
165 เซนติเมตร สูงราว 67 เซนติเมตร หนักราว 300 กิโลกรัม หลักฐานนิยมเป็น
เครื่องดนตรีของยุคก่อนประวัติศาสตร์ของอิทธิพลที่เป็นของผืนทางตอนใต้ของจีนที่
สะท้อนให้เห็นสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการจัดการที่สั่งและซับซ้อนมา
แล้ว จึงสามารถหล่อกลองได้ใหญ่โตขนาดนี้

อิทธิพล เป็นสัญลักษณ์ของ"อำนาจ" เพราะอิทธิพลเป็นเครื่องมือนำมาตีทอง
โลหะสำคัญจำนวนมากศาลอย่างน้อย 3 ชนิดคือทองแดง ดีบุก และตะกั่ว (มีตัวอย่างลาว
ผสมสัมฤทธิ์ในวัฒนธรรมดองเซินที่เวียดนามัดังนี้ ทองแดง 55% ดีบุก 15%-16% ตะกั่ว 17%
-19% มีทองและเงินปนบ้าง)

เฉพาะพวกหม้อ"อำนาจ" เท่านั้นจึงจะทำเครื่องมือนำมาตี เพราะเป็นงานการผลิต
ระดับ"อุตสาหกรรม"ที่ใช้เวลายาวนานกว่าจะเสร็จทุกขั้นตอน จึงต้องการความสามารถใน

ในความคิดของชาวจ้วง มโหรีทกไมใช่ เครื่องมือไล่หะท้าวไป แต่เป็นเครื่องดนตรีไทย

อุทยานภาพ เป็น "ผี" หรือ "เทพ"

มีงานประเพณีของชาวจ้วงแถบอำเภอเขาสวนกวางกล่าวว่า

มีผีโลก เป็นผีรักษาเนคการหลอมมโหรีทก เมื่อคนมโหรีทกจะได้นอนเตียงว่า " เทาเม่น

เทาเป็น" แปลว่าคนครองตำบล คนครองหมอบาน เตียงมโหรีทกจะตั้งไปทั่ว 4 ทิศ ทำให้

ผีได้ชมหวาดกลัวจนตัวสั่น บรรดาแมลงร้ายและผีร้ายจะตกใจกลัวหนีไปหมด

ดังนั้นมโหรีทกจึงกลายเป็น "ผี" หรือ "เทพ" คนครองหมอบานชาวจ้วง

ชาวจ้วงยัง เชื่ออีกว่าแหล่งน้ำในหมอบานกักฝน้ำชอโค เออยศครองไว้ คนไม่สามารถ

ดกน้ำมาใช้และคนกนโค มโหรีทกโคตอสกนโค เออยชชนะ แล้วนำสายน้ำคนลหมอบาน ดังนั้น

ชาวจ้วงจึงนับถอมมโหรีทกมาก

หมอบานถอมมโหรีทกจะตั้งจัดหงหรือหอ เพื่อสะควตอการ เช่นสิงเวยมโหรีทกไว้ควย

ชาวจ้วงบางหมอบานมพธ เช่นเทพมโหรีทก กววนท์ 1 และวนท์ 15 ตามปฏิทินจีน

แต่ชาวจ้วงทออำเภอชอง มพทลยบนาน จะจัดพธ เช่นเทพมโหรีทกคอนเซววนท์ 1 เดือน 1

ของปี (คือวันตรุษจีนวันแรก) เพื่อขอให้ เทพมโหรีทกคนครองงือ้อย เขม เป็นลย มพธทงอชเยา

หารอคนสมบรณ

นอกจากนั้น ชาวจ้วงทกวางลยง เชื่อว่าควมมโหรีทกเองก็มี "อำนาจ" คือกาเกิดอทก

ภยน้ำทวมพิพทหลวงให้ขยนมโหรีทกลงไปนน้ำ คนนำควมมโหรีทก น้ำก็จะลดลงไปเอง และ

เชื่อกว่า ถ้าในหมู่บ้านมีอิทธิกรมากจะทำให้มีความร่มเย็น มั่งคั่ง พืชผลอุดมสมบูรณ์ บาง
ครั้งทางการจีนเอาอิทธิกรจากหมู่บ้านไปเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์ แต่ชาวบ้านหมกมุ่นไป
ขอคืน เพราะเกรงจะเกิดเหตุร้ายในหมู่บ้านของตน (ปราชัย วงษ์เทศ 2536)

เสียงมิอิทธิกรที่กัม"อ่านาจ"ด้วย

ชาวจ้วงและชาวเย้าในกวางสีมมีความเชื่อว่า มิอิทธิกรเลือนเทหเจ้าองค์หนึ่ง พวก
เขามักฝังไว้ในหีบเขา หรือเก็บไว้ในถ้ำปกปิดมิดชิด ก่อนนำมาใช้ครองห้าพิธี เชื้อ แล้วเขมส่ง
เวบด้วยเหล้าและไก่ ใดยรมเหล้าลาดำไปบนหน้ามิอิทธิกร เมื่อขยับปีกจะมีพืดลมมิอิทธิกรได้
ปีเกาเพื่อต้อนรับปีใหม่ให้หมู่บ้านมีความร่มเย็นและพืชผลอุดมสมบูรณ์ตลอดปี พิธีของชาว
เย้าจะสมิอิทธิกรทวงทวงคนเพื่อปลอบขวัญผู้ตาย ไม่ว่าในหมู่บ้านนั้นจะมีมิอิทธิกรในถ้ำหรือไม่
เอาออกมาตทั้งหมด แม่มหมสาวทกรกนชอบกนหมกอรชฐานด้วยการ เอาปืนปักผมไปปิดหรือใส่
มิอิทธิกร เพราะเชื่อว่าความศักดิ์สิทธิ์ของมิอิทธิกรจะช่วยให้ได้แต่งงานกับ และมีความรัก
คอกันมั่งมีน (ปราชัย วงษ์เทศ 2536:39)

ชาวจ้วงเชื่อว่าเสียงมิอิทธิกรทำให้ฝนตกได้

ลายเมฆ ลายฟ้าแลบ และรูปกบบนหน้ามิอิทธิกรคือสัญลักษณ์ของน้ำหรือฝน ฉะนั้นการ
สมิอิทธิกรทำให้เกิดเสียงดังก้วาน คือการขอฝน หรือขงคปีให้ฝนตก

ในเทศกาลบุงซาบเพื่อขอฝนของชาวจ้วง จะมีชายหนุ่มผลัดกันสมิอิทธิกรตลอดทางที่
ชาวบ้านออกไปหากบตามท้องนา เพื่อจับมาทำพิธี ใดยีสกระบอกไม้ไผ่ แล้วนำไปฝังหีบเขา

เพื่อเสี่ยงทายว่าข้าวปลาอาหารจะอุดมสมบูรณ์หรือไม่ คงได้กล่าวรายละเอียดมาแล้ว

เมื่อกองทัพชากง ชาวจ้วงต้องระดมกลองมโหรีทุกจากตระกูลต่างๆ มาร่วมกันตีประ

๑. ๙๙๙

โคม ปกติทุกตระกูลจะมีกลองมโหรีทุกประจำตระกูล จะมีมากบ้างหรือน้อยบ้างแตกต่างกัน

ไปตามฐานะ ถ้าตระกูลที่มีกลองมโหรีทุกอยู่ในครอบครัวมาก ย่อมถือว่ามั่งคั่งมาก มีศก

สูงสุดเป็นพิเศษ และถือว่าเป็นผู้โชคดี เกียรติยศ มีผู้คนยกย่องตามากที่สุด

บางตระกูลอาจฝังกลองมโหรีทุกซ่อนไว้ จนเมื่อฝังสลายไปบางครั้งลูกหลานไม่รู้

แหล่งฝังกม จึงเชื่อว่าทกวานของมโหรีทุกออกจำนวนไม่ยอมฝังอยู่ในดิน การเก็บ

รักษาด้วยการฝังถือว่าปลอดภัยที่สุดที่ใครจะมาแย่งชิงไม่ได้ โดยเฉพาะในช่วงที่สงคราม

โดยปกติแล้วถ้าไม่พบกรรมสำคัญของชุมชนจะไม่นำกลองมโหรีทุกออกมาให้ใครเห็น

ปัจจุบันแม้ว่าจะเก็บไว้ในบ้านบางกตอง เก็บในสถานหลบโดยเฉพาะ และไม่ให้ใครดู จะ

นำออกมาคือ เมื่อมโหรีทุกโล่งซวรายในวันขึ้นปีใหม่ หรือนำมาใช้ในพิธีชากงเท่านั้น

ผู้ตีกลองมโหรีทุกคือ เจ้าของกลองที่อยู่ในตระกูล คนที่ตีมโหรีทุกจะได้ชื่อว่ามีชื่อ

เสียงเป็นที่ยกย่องเป็นพิเศษ ปัจจุบันมีผู้ตีคนน้อยลง

นอกจากจำนวนกลองมโหรีทุกหมดแล้ว ภาพเขียนสีที่ผาฉายหรือฮวาซันซึ่งมีอายุ

ราว 3,000 ปีมาแล้ว อยู่ในเขตอำเภอหนึ่งหมิงของมณฑลกว่างลียงสะท้อนให้เห็นความ

เก่าแก่ของชุมชนชาวจ้วงควย เพราะมีภาพกลองมโหรีทุกอยู่ร่วมกับ"คนทำท่า เป็นคน" เดิม

ไปหมด

จะนิยมใช้หรือทำจนมีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการขอฝนมาอย่างน้อย 3,000 ปี

มาแล้ว และความหมายและความสำคัญของกลองมโหรีที่กึ่งคงกับทอมาจนถึงทุกวันนี้ คงเห็นได้จากพิธีบูชาขอฝนที่กล่าวมาแล้ว ตัวกลองมโหรีที่ตนเองก็อาจคล้ายกับทอมาจนกลองที่หล่อเป็นรูปกบขนาดเท่าตัวจริงประดับอยู่ 4 ตัวข้าง 6 ตัวข้าง และข้างที่ 8 ตัว โดยทำเป็นรูปกบเคียวข้าง กบคาง บางทีก็ทำเป็นกบซ่อนก้นหลายๆตัว ชาวจริงอธิบายว่าหมายถึงการแสดงความรักของแม่กบกับลูกที่ต้องแนบไวนหลังตลอดเวลา

ลวดลายบนกลองมโหรีที่กึ่งมีรายละเอียดออกมาหมายถึงสมพงษ์กับฝน น้ำ และความอุดมสมบูรณ์ เช่นลายเมฆ ลายฟ้าแลบ ลายคลื่นน้ำ ลายเรือ ลายหนอน ลายกลีบดอกไม้อลายเหรียญเงินตรา ลายนกกระยางคาบปลา ลายคนมีขนนกประดับกำลังพายเรือ ฯลฯ ลวดลายเหล่านี้เชื่อกันว่ามีความเจริญงอกงาม ความอุดมสมบูรณ์ อำนวย และลักษณะการทำมาหากิน รวมทั้งความเชื่อที่สะท้อนให้เห็นความสำคัญและความศักดิ์สิทธิ์ของกลองมโหรีที่ทอทำคือคนในภูมิภาคแถบนี้อย่างลึกซึ้งและกว้างขวางตลอดภูมิภาค

นอกจากผู้ที่ครอบครองกลองมโหรีที่กึ่งจะได้รับการยกย่องจากสังคมว่ามอ้านาจแล้ว

สิ่งแสดงมอ้านาจอีกก็คือเสียงกลองเอง

เสียงกลองมโหรีที่กึ่งเป็นเสียงที่ไพเราะที่คงกังวาน จึงได้รับการยกย่องว่าเป็นเสียง

ศักดิ์สิทธิ์สำหรับล่อลวากับสิ่งศักดิ์สิทธิ์เทานั้น เสียงกลองมโหรีที่กึ่งที่ประดับพร้อมกันในพิธี

ฝังกบ จึงเป็นเสียงที่มหัศจรรย์ มอ้านาจ สามารถปลุกกบที่อยู่ในช่วงจำศีลทุกฤดูหนาวให้ตื่นขึ้น

มาทำหน้าที่รวบรวมเรื่องราวของมนุษย์ที่กำลังเริ่มฤดูทำนาเพื่อให้ครอบครัวบอกเทพแห่งฟ้าเบื้องบนเพื่อขอให้ฝนตกลงมาให้การผลผลิตพูนทวีเพื่อเลี้ยงดูมนุษย์ให้ดำเนินไปตามปกติ และเพื่อวิงวอนของกบตชาวบานเช่นไหวชนไปบอกเทพแห่งฟ้าร้องให้ปล่อยฝน และบอความเป็นสิริมงคลทุกอย่างมาให้แก่ชาวบ้านด้วย

ทุกวันนี้ ชาวจวงนิยมศึกลองมีไหวท์กนอย่างเอ็ดแก้วและแพรวหลายชิ้นช่วงครุชจัน โดยมีเป้าหมายเพื่อความอุดมสมบูรณ์ของการเฉลิมฉลองปีใหม่ที่กำลังมาถึง และเป็นการปิดเป้าสงชวรายด้วย

การศึกลองมีไหวท์กนหลายรูปแบบแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น เช่น ในเขตตะวันตกเฉียงเหนือของกวางตี จะใช้ชายและหญิงจับเป็นขลุ่ยมาตี มีทรงกลองควมกบกลองควมเมียบนคานแววเรียงตามลำดับบนราวไม้ไผ่ ไม้ตีหมัดด้วยหนังวัวใช้ตีหน้ากลอง ส่วนอกมือใช้ตีข้างกลอง เป็นจังหวะพร้อมเพรียงกัน กลองหลายใบมีเสียงต่างกัน กลองควมเสียงแหลม ล้วนกลองควมเสียงทุ้ม ถ้าตีหน้ากลองจะมีเสียงต่ำ ตีข้างกลองได้เสียงสูง

ล้วนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีพิธีศึกลองมีไหวท์กนแข่งกันระหว่างหมู่บ้านโดยให้แต่ละหมู่บ้านส่งควมแทนมาแข่ง หากเสียงกลองฝ่ายไหนแผ่วหรือหยุดก่อน ถือว่าอกฝ่ายนั้นชนะ วิถีการศึกลองคือเนื่องกันอย่าหยุด การแข่งชนศึกลองนี้บางครั้งแข่งกันข้ามวันข้ามคืนยังตัดสินแพ้ชนะไม่ได้ นับเป็นการละเล่นสนุกสนานอย่างยิ่งตลอดพิธีเฉลิมฉลองปีใหม่ของทุกปี (รายงานโครงการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมประเพณีจวง-ไทย บทที่

13 อยู่ในระหว่างการจัดพิมพ์เผยแพร่โดยมหาวิทยาลัยศิลปากร)

พิธีกรรมการเล่น

เฉลิมฉลองบูชาภพ

แม้ว่าบรรยากาศของการละเล่นฉลองศกาลบชวภพหลังจากพิธีศพไปแล้วจะเต็มไปด้วยความสนุกสนาน แต่จากลักษณะของการนำแสดงด้วยบุคคลสวมหน้ากาก โดยสมมติเป็นเทพต่าง ๆ และการเน้นเรื่องราวเกี่ยวกับการทำมาหากิน ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในวิถีชีวิตของชาวบ้านอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการแสดงการทำนา ไถนา โดยใช้กระบแสดงเป็นเป็นควาย ชาวนา กบ แมลง หรืออาชีพอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการอยู่อาศัยของชุมชนทั้งสิ้น การละเล่นหรือการแสดงที่ชาวบ้านมาล้อมวงร่วมอย่างสนุกสนาน จึงมีความหมายในทางพิธีกรรมที่มีความศักดิ์สิทธิ์ และสัมพันธ์กับการบูชาวิญญาณ เพราะทั้งหมดที่เล่นนั้นเล่นคอหนาเกี่ยววิญญาณ ทามกลางเสียงมโหรีทกทศศีลสิทธิ์ และในตอนท้ายทุกคนยังไปแสดงท่าคารวะวิญญาณในเกยวอกบอกควม

การแสดงทั้งหมดจึงสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องการเคารพเจ้าแม่หรือผู้หญิงที่เป็นสัญลักษณ์ของการให้กำเนิด ความอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งบทบาทของผู้หญิงในฐานะผู้นำการผลิต หรือสะท้อนลักษณะของสังคมจวงสมัยโบราณที่เคยมีระบบแม่หรือผู้หญิงที่เป็น

หัวหน้าประกอบพิธีกรรมมาก่อน คงเห็นได้จากบทบาทของผีหญิงที่ประกอบพิธีโคกมกลองที่คตม

ลาวคล้ายกับตลอดเวลาเหมือน เป็นประธานของพิธี

ความเชื่อเกี่ยวกับผีหญิง เป็นผีสว่างนึ่งพบในตำนานเกี่ยวกับผีฟ้าในคตมหรือคตม

ชาวจวง เชื่อว่าผีสว่างมีชื่อคนแรกเป็นผีหญิง ดังปรากฏในตำนานเรื่อง "แมลงกบ" ว่า

ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว เมื่อฟ้าและดินแยกออกจากกัน ก็เกิดมีคนหญิงออกซม 1 คน คน

หญิงต่อมากลายเป็นดอกไม้วัว แล้วดอกไม้วัวนั้นก็ให้กำเนิดแมลงกบมาเป็นเทพาร้องคนแรกใน

โลก

แมลงกบรูปร่างคล้ายโลกนึ่งเย็บเหงาหนัก จึงปลิวลวาวะระดังคนเหี่ยว แลแล้วเอาคนเหี่ยว

มาปั้นเป็นคน แต่ยังไม่โตแข็งเพศหญิงหรือชาย

ต่อมาแมลงกบเอามะเฟืองกบกดช่วยหวานลงไปในตัว คนที่ไปเกิดก็กลายเป็นกลายเป็น

ผู้ชาย ล้วนคนที่ไปเกิดมะเฟืองกบก็กลายเป็นผีหญิง

ชาวจวง เชื่อว่าพวกตนเกิดมาจากแมลงกบ จึงต้องมีพิธีเซ่นสรวงลงเว่ยเพื่อให้สืบ

ลูกหลานต่อไป ในห้องนอนของละเมาะจะต้องมีหมิงแมลงกบอยู่หัวเตียง ในหมู่บ้านก็

ต้องมีศาลแมลงกบ ดังมีปากดำแห่งหนึ่งเรียกว่า เทียนตัง เป็นรูปอวัยวะเพศหญิง ถือเป็น

สถานที่ลบลูกจะทำให้คนเกิด ชาวจวงที่คงการลูกจะต้องเอาข้าวต้มมัด หรือลูกโยนเท่ง

จากชาวเหินยวไปเซ่นลงเว่ยแมลงกบที่ปากดำแห่งนั้น (รายงานเสนอในการชุมนุมเรื่อง

"ประเพณีจวง-ไทย" โดยศาสตราจารย์พานหงกย ที่สถาบันชนชาติมณฑลกวังลี้ วันที่ 8

พฤศจิกายน 2534)

✓ การยกย่อง เพศหญิง เป็นวัฒนธรรมของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก่อนการรับอิทธิ
ผลความเชื่อจากลัทธิขงจื้อและอิสลาม ที่ชาวจ้วงยังสืบทอดให้เห็นได้จากร่องรอยของภาษา
และพิธีกรรมต่าง ๆ ในปัจจุบัน แม้มูลกบหรือแม่มูลกบจึงถือเป็นบรรพบุรุษหรือผู้วางมรดก
เป็นผู้หญิงตลอดคดคล้องกับลักษณะสังคมดั้งเดิมในอดีตที่เป็นสังคมเกษตรกรรม และการบูชา
หรือเคารพเพศหญิงในฐานะเป็นสัญลักษณ์ของผู้ให้กำเนิดหรือความอุดมสมบูรณ์ จึงเป็นลัก
ณะความเชื่อที่สำคัญของชาวจ้วง ที่แม้จะได้รับอิทธิพลจากชนมาเป็นเวลายาวนานเพียงไร
ก็ยังรักษาความเชื่อดั้งเดิมในเรื่องการยกย่องเพศหญิง โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับ
การทำมาหากัน ความอุดมสมบูรณ์และวิถีชีวิตแบบโบราณ ดังปรากฏในประเพณี พิธีกรรม
อื่น ๆ อีก ไม่เฉพาะในพิธีบูชาบเท้านั้น บทบาทของแม่มูลหรือแม่มดในฐานะคนทรง คน
เรียกขวัญลวชวยทศคอกบขวัญธาตุหายของศพเจ็บป่วยได้ บทบาทของแม่มดที่แม่มจะผสม
ความเชื่อในลัทธิเต๋าแล้ว ก็ยังละทอนความเชื่อดั้งเดิมของจ้วงอย่างชัดเจน(รายงานการ
เดินทางไปศึกษาสำรวจชนชาติจ้วงที่มณฑลกว่างลี่ ระหว่างวันที่ 15 ตุลาคม-15 พฤศจิกายน
ยน 2534 ของมหาวิทยาลัยศิลปากร)

ดังนั้นจึงเกิดในพิธีบูชาบของชาวจ้วงที่เป็นร่องรอยของการนับถือผู้หญิง คือการให้
ผู้ชาย 2 คนในหน้ากากแดงตัวเป็นผู้หญิงถือกลองที่ค้ำในระหว่างพิธีบูชาบ และช่วงเฉลิม
ฉลองที่มีการละเล่นเกี่ยวกับการทำมาหากัน

จากการสอบถามผู้เช่าผู้แก่ในหมู่บ้าน ต่างให้คำอธิบายว่า เนื่องจากในอดีตผู้หญิงจะ
ทำหน้าที่ เป็นหัวหน้าของหมู่บ้าน เป็นผุ้ชนะในการเพาะปลูก เพราะฉะนั้นผู้หญิงจะเป็้คน
ตกลงบอกชาวขานในชุมชนว่า เริ่มทำนาได้แล้ว

ในการทำนาชาวขานจึงต้องคอยฟัง เสียงกลองทุ้หญิงที่ เป็นหัวหน้าหมู่บ้าน เป็นผู้ซึ่ง
เสียงกลองนั้นจะสะท้อนให้ เพศคาทางคนและฟ้าได้ยิน รวมถึงให้สรรพสัตว์โดย เฉพาะกับ
รับรู้ว่าการทำนาจะ เริ่มขึ้นแล้ว เป็นการควบคุมใบไม้ผลิ

บรรดาคนเมื่อได้ยิน เสียงกลองก็จะร้องขับ เพื่อทำให้ฝนตก ชาวขานจะได้ปลูกข้าวได้
ผลุดมสมบูรณ์ ในพิธีชาคนชาวขานจึงยังคงรักษาประเพณีว่าตลอดชีวิตคน เคนทุ้หญิงมีบทบาท
สำคัญในการผลิต ตกลงบอกสัญญาเริ่มต้นของฤดูใบไม้ผลิหรือการทำนานั้นเอง แต่แท้
ผลทชาวขานอธิบายว่า ทต้องให้ผู้ชายใส่หน้ากากแดงควแทนผู้หญิง เพราะใบปัจจุบันมีผู้หญิง
ตกลงได้น้อยมาก ส่วนมากมีแต่ผู้ชายที่ทำได้

ไม่ว่าคำอธิบายของชาวขาน เกี่ยวกัฐานะของผู้หญิงว่า เคยเป็นหัวหน้าชุมชนจะจริง
หรือไม่ บทบาทของผู้หญิงในการทำนา ปลูกข้าว ที่ยังคงอยู่ใน เชิงสัญลักษณ์ของความอุดม
สมบูรณ์ยังคงสืบทอดตามประเพณีจากยุคโบราณจนถึงปัจจุบัน คงเห็นได้จากร่องรอยของ
จารีตเกี่ยวกับการทำนาของชาวขานเห็นเ็นวาระที่สำคัญต่าง ๆ เช่น

ในพิธีหวนข้าว ชาวขานโดย เฉพาะในเขตตะวันตกเฉียงใต้ของกวางสี จะให้
หญิงนำข้าวเหนียว 5 สี (ขาว เหลือง แดง เขียว ม่วง) โถ เหล้า ไข้คม นำไป

เช่นตรวจเทพเจ้าชาวในทองคำ จากนั้นให้นำใบสมโอ 1 กิ่งไปปักลงในเปลือกไข่ แล้วนำไปปักลงในที่นาที่จะหว่านข้าวออกหนึ่ง

ในตอนเช้าจะให้คนแก่ในหมู่บ้าน ถัดเลยก็เดินรอบนาที่จะหว่าน 1 รอบ แล้วนำใบสมโอไปปักที่หว่าน นำหญ้าไวกาไปปักกลางนา เพื่อกันนกมากินข้าวกล้า จากนั้นชาวบ้านคนอื่น ๆ จึงจะเริ่มทำพิธีหว่านข้าวได้ มิฉะนั้นจะลงไปไถนาไม่ได้เด็ดขาด

ในพิธีค่านาหรือแวกค่านาคันฤดูใบไม้ผลิทุกปี ชาวบ้านต้องขอให้หญิงชราหมักหลานมากมายลงไปไถนา คั้งข้าวกล้ามา 5 ก้า แล้วนำไปค้ำลึก 3-4 คน เป็นเค็ดคั้นการแวกค่านา เสร็จแล้วคนอื่น ๆ จึงมาค่านาของตนได้ (ประเพณีแวกค่านาน ทางอีสานเรียก"นาคาแอก"หมายถึงนาคาแวก)

ในบางท้องที่จะให้หญิงที่แต่งงานแล้วล้างมือให้สะอาด แล้วคั้งเอากลาจำนวนหนึ่งท้าวนาปักเป็นจำนวน 10 กอ แล้วจตุรพักราบไถ เสร็จแล้วคนอื่น ๆ จึงจะไถนาได้ พิธีนี้ห้ามหญิงม่ายทำเด็ดขาด

หรือในบางครึ่งบางเขตจะให้หญิงที่เป็นเจอลาวค่านาครึ่งแวกก่อน หากเจอสาวค่านาแวกแรกได้เป็นระเบียบก็จะได้รับค้ายกของชิ้นชมจากชาวบ้าน

ชาวจวงในเขตเกอปัวจะค่านาโดยมีพิธีจดับงไฟด้วย เช่นเคียวกน เขาจะให้ผู้หญิงลาวหมักความลามาไว้ในถาดร้องเพลงกล่อมหนึ่ง ลงไปแวกค่านาสักสองสามแถว ขณะคนอื่นห้ามลงไปไถนา แล้วจะจดับงไฟ 3 ครั้ง เป็นการประกาศการแวกค่านาครึ่งแวก จาก

นั้นทุกคนจะค้นหาแล้วร้องเพลงสนทนากัน (ศาสตราจารย์เหวยเจียนเหวย บรรยายในกา
บรรยายครั้งที่ 6 ของโครงการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมประเพณีไทย-
จ้วง" วันที่ 22 ตุลาคม 2536 ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร)

พิธีกรรมเกี่ยวกับการทำนาของจ้วงที่สืบทอดมาจนเป็นจารีตประเพณี เน้นการให้
ความสำคัญต่อผู้หญิงให้เป็นผู้เริ่มขั้นตอนต่าง ๆ ที่สำคัญในการปลูกข้าว เพื่อเป็นเคล็ดและ
เป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์และโชคลาภ ก่อนที่จะเริ่มทำนากันอย่างจริงจัง ทั้งหมดนี้
คอกยาและสะท้อนสภาพสังคมแบบเกษตรกรรมในอดีตนัย ทั้งหมดความเชื่อที่ว่าผู้หญิงเป็นผู้
นาง เป็นผู้ให้กำเนิด เป็นเทพแห่งความอุดมสมบูรณ์มาแต่โบราณ แม้อัตถุผลของลัทธิความ
เชื่อในศาสนาอื่น ๆ เช่น เต๋า ขงจื้อ หรือพุทธศาสนาทยอยของเพศชาย จะได้แทรกซึมอยู่
ในระบบความเชื่อของผู้คนแถบนี้มานับ เป็นพันปีแล้วก็ตาม วิถีชีวิตในการผลิตผูกพันกับปัจจัย
ของธรรมชาติสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะฝนของชาวบ้านทั่วไปก็ยังมิได้เปลี่ยนแปลง พิธีกรรม
ดั้งเดิมที่ให้ความสำคัญต่ออำนาจของผู้หญิงในฐานะผู้ให้กำเนิดและความอุดมสมบูรณ์ จึงยัง
รักษากันอยู่ และปฏิบัติสืบทอดกันมาจนปัจจุบัน

ความเชื่อเรื่องเจ้าแม่ดิน หรือร่องรอยของการยกย่องเพศหญิง (ดู ร่องรอยของ
ความเชื่อเรื่องนจากหลักฐานของลวดลายบนกลองมโหรีทักใน *Echoes of the Mother
Goddess in Bronze Age Art of SEA* (โดย Diane L. Vmemoto) ยังเห็นอย่างเด่น
ชัดในตำนานเรื่อง "แม่อุกกบ" ซึ่งเน้นให้เห็นว่าผู้หญิงเป็นผู้ให้กำเนิดมนุษย์ในโลก ผู้ที่ต้อง

การลวกหรือความอดมสมบรูณ์ในชีวิต จึงต้องบูชาเทพองค์ดังกล่าวมาแล้ว

ส่วนเนื้อหาของเรื่อง "ปูลอโต" ที่เล่าถึงกำเนิดมนุษย์ และเนื้อหาของเรื่อง "พอลโต" ที่เล่าถึงกำเนิดชาวจวง แต่มุ่งเนื้อหาเน้นที่การลวกระหว่างพันคนกับฟ้าเพื่อขอน้ำฝน จะละทอนถึงสังคมที่ทำการเกษตรกรรม และอยู่ปักหลักตั้งถิ่นฐานคดหัดคน จนมีปัญหาคือขาดแคลนของชุมชนที่คงมีความซับซ้อนทางสังคมและการผลัดมาากขึ้น แม้ระบบความเชื่อทางจักรวาลกับความซับซ้อนกว่าความเชื่อง่าย ๆ ที่เน้นแค่น้ำและน้ำของสังคมชนเผ่า แต่มุ่งความเชื่อเกี่ยวกับเทพบนท้องฟ้าด้วย เนื้อหาในนิทานอาจมีความหมายในเชิงสัญลักษณ์ที่กล่าวถึงกระบวนการขาดแคลนเกี่ยวกับผู้คนเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ และผู้ทรมานจัดการ มีกำลังเข้มแข็งกว่าจึงสามารถก่อสังคมใหม่ เป็นระดับชนชาติที่แบบแผนการผลิต และโครงสร้างสังคมที่ซับซ้อนเกินกว่าสังคมระดับเผ่าพันธุ์ได้

นอกจากนิทานเทพานันต์ผู้ให้กำเนิดเผ่าพันธุ์มนุษย์ในโลกกว้าง เกิดจากการผสมหรือความผสมพันธุ์ทางเพศของชายหญิงที่เกิดจากพ่อแม่เดียวกัน อันเป็นพฤกษกรรมที่เป็นการปฏิรูปสังคมทางเพศตั้งต้นในโลกปัจจุบันปูลอโต และ เป็นข้อสันนิษฐานของนักมานุษยวิทยาว่าแรงกดดัน แต่เราอาจมองว่าความเชื่อที่ลวกระหว่างคนกับฟ้าเป็นจุดเริ่มต้นของนิทานเกี่ยวกับกำเนิดของมนุษย์ โดยเฉพาะในหมู่ชาวจวงที่ออกเดินทางเพื่อค้าขายกับจีน ไทย-ลาวเท่านั้น แต่รวมถึงชนเผ่าต่าง ๆ มากมายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ดู รายละเอียด

ใน The Flood Myth and Origin of Ethnic Groups in Southeast Asia

โดย Dang Nghiem Van ใน Journal of American Folklore 1993, 312-315)

นับเป็นเรื่องราวแปลกกึ่งมหานเลอความลุ่มพอนของศตวรรษที่ ๑๙ ผู้ที่กำเนิด ผู้ที่เป็น
บรรพบุรุษ แต่กระทำให้ศตวรรษของสังคมโลกปัจจุบัน แต่หากวิเคราะห์ไปถึงสัญลักษณ์มหาน
คองการลวดลายผสมแล้ว จะเห็นว่า เป็นความประสมของศตวรรษที่ ๑๙ เช่น เทพ
เบองชนเทคองการให้พอนงสายเลือดเดียวกันแต่ต่างกัน เพื่อให้ลูกหลานลุดค้อไปในโลก
กเพื่อเนนการวิชาเผ่าพอนงสายเลือดเดียวกัน ซึ่งคตบคตง เกิดขึ้นเมื่อสังคมพอนงเป็น
ระคตบชนชาติคองการคตบชาติพอนงของตัวเอง และกตบกับเผ่าพอนงอื่น ๆ ลุดค้อ คว
เหตุการลุดค้อทางพอนงจึง เป็นเครื่องประสมความบริสุทธิ์ของเผ่าพอนง เองจาก
พอนง เป็นหมับหมับท้าวคตบในการผลิตและเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ของเผ่าพอนงคว
ในโลกของบรรพบุรุษ การวิชาสายเลือดเดียวกันจึงคตบเป็นกฎของคตบเพื่อความ
อยู่รอดของเผ่าพอนง ในขณะที่ในโลกปัจจุบันจะมขอท่ามอย่างเคร่งครัดของการคตบงวาระ
ทว้างพอนง หรือชาติทีกลุชคตบ เพราะหลังจากทศวรรษเลกยวภาพทางการปกครอง อยู่รอด
จากการลุดคตบจากเผ่าพอนงอื่นพอดควแล้ว ยอมคองการพอนงคตบต่างเผ่าพอนงเพื่อผลประ
โยชนทงทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และความก้าวหน้าของสังคมคว

นอกจากนี้เราจะเห็นสัญลักษณ์ของร่องรอยความเชื่อคตบกล่าวจากพอนงควมต่างริบคตบ
คตบยาคเนย เช่นในชวงลงกวานคตบ หรือพอนงเกี่ยวกับการขอมเฟนของสังคมไทย จะมีการอม
พอนงใหม่การคตบคตบออกอย่างเร็วในเรื่องเพศเป็นการผลิตจาวคตบของสังคมในภาวะปกติ แต่

ชาวจวง เป็นกลุ่มชนตระกูลไทย-ลาวที่ยิ่งใหญ่ และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา
ชาวตะวันตกชนชาติไทย รวมทั้งต่อความเข้าใจถึงพัฒนาการทางสังคม วัฒนธรรมยุคแรก ใน
เพียงแค่งานประวัติศาสตร์ไทย เท่านั้น แต่รวมถึงภูมิภาคเอเชีย ลงไปถึงบริเวณหมู่เกาะต่าง
ด้วย

การศึกษาเพื่อรวบรวม เกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ที่แท้จริง เห็นลักษณะทางวัฒนธรรมร่วมกัน
ของผู้นับในภูมิภาคนี้ เช่น ความเคียดแค้นและการเพาะปลูกที่ต้องทำพิธีขอฝน ความเชื่อ
เรื่องกบ ในฐานะเป็นสัตว์ที่เกี่ยวของกับน้ำและฝน บทบาทของกลองมโหระทึก และพิธีกรรม
เกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ ที่สัมพันธ์กับบทกวีฐานะของผู้นับถึงความสำคัญต่อการศึกษาและ
การเกษตร เป็นหลักฐานที่ค่อนข้างชัดเจนที่ให้เห็นลักษณะวัฒนธรรมร่วมพื้นฐาน ที่เกี่ยวข้องกับ
ปัญหาเรื่องการทำมาหากิน การเพาะปลูก ที่ต้องอาศัยน้ำของผู้นับในภูมิภาคนี้ที่อยู่ในเขตม
รสุมรวมกัน มีวิถีอธิบายสภาพแวดล้อม และการแก้ไขวิกฤตเรื่องความแห้งแล้งคล้ายคลึง
กัน โดยเฉพาะพิธีขานกบ หรือพิธีขอฝนของชาวจวงคล้ายคลึงกับพิธีขอฝน หรือการแห่ขงไฟ
เพื่อบูชาพญาแถนของผู้นับในเขตภาคอีสานของประเทศไทย การละเล่นเจมมจอลงกัสะทอน
ความเชื่อ เกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ คล้ายคลึงกับพิธีแห่ขงไฟ (แห่นกกระทา) หรือการโล
หน้าภาคในพิธีกรรมผีตาโขนของชาวจังหวัดเลย

อย่างไรก็ตาม การศึกษาเรื่องพิธีกรรมเกี่ยวกับการขอฝนของจวงที่สัมพันธ์กับของ
ไทยในรายงานนี้ ทจวงแล้วยังเป็นเพียงประเด็นน้อยชิ้นในการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์

ทางสังคมวัฒนธรรมระหว่างจวงกบไทย เนื่องจากยังมีหลักฐานออกมาอย่างต่อเนื่องประวัติ
ประวัติศาสตร์ จนกระทั่งถึงความเชื่อ ภาษา วรรณกรรมกับทฤษฎีการจวงศึกษาไว้อย่าง
กว้างขวาง และได้ตีพิมพ์เป็นเล่มมากมาย เพียงแต่เป็นเรื่องราวในภาษาจีน ทดรวมการแปล
เป็นภาษาไทยเพื่อขยายพหุฐานความเข้าใจสังคม พัฒนาการทางวัฒนธรรมของจวงในหมู
่นักวิชาการไทยให้มากขึ้น สำหรับการศึกษารื่องราวของจวงในสังคมไทย

โดยเฉพาะการศึกษาทางด้านภาษาและวรรณกรรมของคณาจารย์จากฟ้าลงกรวมหา
วิทยาลัย เป็นข้อมูลพื้นฐานที่ประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเข้าใจเรื่องราวของชาวจวง มหา
วิทยาลัยศิลปากรเองก็มีโครงการแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับนักวิชาการจีน ศึกษาเปรียบเทียบ
เทียบวัฒนธรรมประเพณีไทย-จวง แต่ก็เป็นการศึกษาภาพสังคมประเพณีวัฒนธรรมที่กว้าง
ความเป็นอยู่ทั่วไปอย่างกว้าง ๆ ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ถึงปัจจุบัน ซึ่งจากข้อมูลพื้นฐาน
เกี่ยวกับจวงที่ทางมหาวิทยาลัยศิลปากรจะพิมพ์เผยแพร่ต่อไปนั้น น่าจะเป็นข้อมูลเบื้องต้นใน
การกำหนดประเด็นในการศึกษาเรื่องราวของจวงกบไทย โดยเฉพาะในเขตภาคอีสาน
ภาคใต้ ในลักษณะที่เจาะลึก และละเอียดลึกซึ้งต่อไป เช่น เรื่องเส้นทางความสัมพันธ์ของ
ผู้คนในภูมิภาคนี้จากหลักฐานของถลุงมิโพรทก การลงสำรวจทางเศรษฐกิจของภูมิภาคนี้ผ่าน
การค้าทางไกล สังคมวัฒนธรรมบ้านเชียงกับวัฒนธรรมมิโพรทกในวงกว้าง ฯลฯ โดยเน้น
ประวัติศาสตร์และความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมมากกว่าการมองหาจุดกำเนิดของชนชาติที่ไม่
สามารถจะศึกษาหาข้อเท็จจริงที่เป็นวิทยาศาสตร์ได้อย่างแน่นอน และอาจขยายขอบเขต

ศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ทางสังคมกับกลุ่มชนอื่น ๆ ทหุคภาษาตระกูลไทย-ลาวใน
เวียตนามและลาวต่อไปอีกด้วย

การศึกษาเรื่องราวทางสังคมวัฒนธรรมของจ้วงจะทำให้เราเห็นความแจ่มชัดของ
สังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชนต่าง ๆ ทหุคการเคลื่อนไหว สังสรรค์ ถายเท ผลผลิตงาน ทหุคขบถมี
วัฒนธรรมซึ่งกันและกันมาตลอดเวลาไม่ต่ำกว่า 3000 ปี จนก่อให้เกิดรูปแบบทางวัฒนธรรม
พหุกรรมความเชื่อที่เป็นลักษณะเฉพาะของสังคมภาคเน่ยก่อนการรับวัฒนธรรมจากภายนอก
เช่นจีนและอินเดีย ซึ่งความเป็นมาของสังคมไทยก็ได้ผ่านกระบวนการผสมผสานกับชนชาติ
ชนเผ่าอื่น ๆ เช่น จ้วง เขมรเกน เพียงแต่สังคมไทยมิได้ตกอยู่ในอาณัติของการปกครอง
จากจีน จึงสามารถพัฒนาตนเองมาเป็นประเทศไทยได้

ความรูความเข้าใจวัฒนธรรมของจ้วงจึงเป็นหลักฐานสำคัญที่จะอาจได้ว่า ภูมิภาค
แถบเน่ยความเจริญทางเทคโนโลยีและความซับซ้อนทางสังคมมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลายาวนานแล้ว
และมรดกของอารยธรรมที่เก่าแก่และเจริญรุ่งเรืองเหล่านี้ยังคงสืบทอดอยู่ใน
หมู่ชนชาติต่าง ๆ ในตอนใต้ของจีน รวมทั้งในประเทศไทย ปัญหาเรื่องความสับสนของการ
แสวงหาเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยที่เป็นเรื่องเพ้อฝัน จะได้มีค่าคอบเป็นรูปธรรมว่า
สังคมไทยมิได้เพิ่งเกิดขึ้นหรือพัฒนามาโดยเฉยเปล่าฟังโดยมิได้คคคือสังสรรค์กับใคร
วัฒนธรรมไทยแท้ ๆ จึงเป็นเรื่องที่หาขอยุติไม่ได้ เราควรหันมาทำความเข้าใจลักษณะร่วม
เฉพาะของวัฒนธรรมในภูมิภาคนี้ และศึกษาถึงการคลลคลาย การเปลี่ยนแปลง และการ

ปรับตัวของสังคมแต่ละสังคม เมื่อถูกกระทบจากภายนอกมากระทบวงสังคมวิชาการแห่ง
ของตนเองอยู่ได้มากน้อยเพียงใด

การศึกษาลงคมวัฒนธรรมของจวง น่าจะเป็นกุญแจสำคัญให้เราเข้าใจพัฒนาการของ
ความเป็นชนชาติไทย ที่เป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการของสังคมวัฒนธรรมในอณาเขต
เจียงหยง

บรรณานุกรม

ปราณี กุลละวณิชย์, บรรณาธิการ

- 2529 จ้วง : ชนชาติไทในสาธารณรัฐประชาชนจีน ภาคที่ 1 : ภาษา.
ศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2531 จ้วง : ชนชาติไทในสาธารณรัฐประชาชนจีน ภาคที่ 2 : วัฒนธรรม
ศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปราณี วงษ์เทศ

- 2528 "การละเล่นและพิธีกรรมในสังคมไทย" วัฒนธรรมพื้นบ้าน คติความเชื่อ
เพ็ญศรี ติ๊กและคณะ บรรณาธิการ โครงการไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- 2534 เพศและวัฒนธรรม. มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผ่าน วงษ์อ้วน

- 2525 พญาคันทาก. พิมพ์เผยแพร่โดย ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม
วิทยาลัยครูมหาสารคาม

พรพรรณ จันทโรนานนท์, แปล

- 2535 จ้วงแห่งมณฑลกวางสี : จีนหรือไทย ? สถาบันวิจัยและพัฒนา มหา
วิทยาลัยศิลปากร

ศรีศักร วัลลิโภดม, ปราณี วงษ์เทศ

- 2536 จ้วง : พี่น้องเผ่าไทยเก่าแก่ที่สุด. มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ :
เรือนแก้วการพิมพ์

สุจิตต์ วงษ์เทศ, บรรณาธิการ

- 2530 คนไทยอยู่ที่ไหนบ้าง ? . กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์
- 2532 ร้องรำทำเพลง : ดนตรีและนาฏศิลป์ชาวสยาม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
พิมพ์เศ
- 2537 คนไทยอยู่ที่ไหนที่อุษาคเนย์. มหาวิทยาลัยศิลปากรร่วมกับสำนักพิมพ์ศิลป
วัฒนธรรมจัดพิมพ์ กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์

สุวรรณา เกரியงไกรเพ็ชร

2529 "ประเพณีแห่งกบของชาวจ้วง : นิทานกับความเชื่อ" วารสารภาษาและ
วรรณคดีไทย.

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 ศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลง
กรณ์มหาวิทยาลัย

2532 วารสารเมืองโบราณ. ปีที่ 25 ฉบับที่ 2

คณะนักวิจัยโครงการศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมประเพณีไทย-จ้วง

2534 รายงานการเดินทางไปศึกษาสำรวจชนชาติจ้วงที่มณฑลกว่างสี ระหว่าง
วันที่ 15 ตุลาคม ถึง 15 พฤศจิกายน 2534. มหาวิทยาลัยศิลปากร

Dang Nghiem Van

1993 "The Flood Myth and the Origin of Ethnic Groups in
Southeast Asia" Journal of American Folklore. Vol.
106 pp. 304-337.

Fan Xi-mu <Sim Fun>

1991 "The Origin, Relation and Mutual Infiltration of
Musical Culture of the Various Nationalities Using
Zhuang-Thai Language" ดนตรีไทย อุดมศึกษา ครั้งที่ 23 การ
สัมมนาทางวิชาการเรื่องปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. บริษัท พี เอ ลีฟวิ่ง จำกัด หน้า 54-58.

Morrison, Hedda

1988 Life in a Longhouse. Singapore : Summer Times.

Qin Shengmin, Qin Cailuan, Lu Minfei, Yu Ruyu.

1986 The Investigation and Study of the Rock Art of the
Zuojiang River Valley in Quangxi. Quangxi Research
Institute for Nationalities.

Umemoto, Diane L.

1989 "Echoes of the Mother. Goddess in Bronze Age Art
of Southeast Asia"
Unpublished article.

สัมภาษณ์

นายฉินเชิงหมื่น ศาสตราจารย์, หัวหน้าแผนดำเนินงานและผู้อำนวยการ
สถาบันวิจัยชนชาติกวางสี

นายไป่เย่าเทียน รองศาสตราจารย์, รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยชนชาติ
กวางสี

นายฟานหงักวย ศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยชนชาติกวางสี